B III c 16 f-20

Digitized by Google

01

A1

Google

1

EUCLIDES METAPHYSICUS,

Sive,

De Principiis SAPIENTIÆ,

Stoecheidea E.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Authore THOMA ANGLO
Ex ALBIIS *Eaſt-Saxonum.*

Carmelitarum discalceatorum Provinciae
Romanae Conventus S. Mariae de Vittoria

Sap. 7.

Sine fictione didici, & ſine invidia communico.

Londini, *Typis* J. M. *Impenſis*
Jo. Martin, Ja. Alleſtry, *&*
Tho. Dicas, *ad inſigne Campanæ in Cœmeterio D. Pauli,*
1658.

12.21.e.3

A2

Google

Clariſsimo & ſcientiſsimo Viro,

Carolo Scarboreo,

Incolumitatis Londinatium feliciſsimo & prudentſsimo Curatori;

μέγαλα μελετᾶν.

ITerum ad Hiatricam, iterum in Hippocratis umbram confu-

 gien-

*gienduem eſt? Et meri-
tò;*

Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἀν-
δρῶν.

Tu inprimis, Medicinæ Ocule SCARBOREE, & primùm mihi. Cui enim prætereà gallum debeo? Te Orphea, *te* Herculem *agnoſco, qui ex tenebris &* Quartanæ *carcere ſolares labores diutino tædio æquantibus me reducem & redivivum*

divivum amiculis re-ſtituiſti. Vive itaq; vi-ve, Londini ornamen-tum, Sanitatis publicæ tutela, Angliæ *decus*, Medicinæ *gloria, magni Magiſtri tui HARVÆI, ingenii & induſtriæ hæres. Qui cælum* Archimedæum *in Microcoſmo (non ignobiliori invento) æmulatus naturam, cry-ſtallinis* Staticarum *de-*

monſtrationum illigatam retibus, perviam vulgaribus oculis expoſuiſti. Qui Naturæ jura dans, quibus animalium viſceribus citra detrimentum parci potuerit, proditis palàm experimentis præſcripſiſti. Vive itaq; (& vives ſiquid mea carmina poſſunt) & quod molior de triumphatâ Principiorum Sapientiæ

05

tiæ ignorantiâ Trophæum, tuâ priùs ſcientiâ comptum, tuâ commendatione æternum præſtato,

Salutem & ſua tibi debenti,

Tho, Albio:

Ad Lectorem.

Habes, ſtudioſe Lector, reliquam Elementorum partem, de quâ parcè præfandum eſt, cùm non ſit aliud quàm prioris operis extenſio, ad novam (ut vocant) à materiâ abſtractionem. Neq; ſine exemplo duo, ſeu duarum ſcientiarum principia in unum opus compingo, cùm Geometra Elementarius Arithmetices, & Geometriæ tum planæ tum corporatæ initiationes in unum opuſculum, non multò ponderoſius noſtro, compulerit. Tu agnoſce propoſitam tibi ſcientialium principiorum tabulam. Cùm enim ſcientias univerſim per abſtractionem ab individuis ſeu materiâ ſignata (ut loquuntur) per eam quæ eſt à materâ ſenſibili & tandem à materiâ

riâ intelligibili diſtrinxerint logici, Tres quoq; Euclides *expectare fas erat, ut à cultu mentis inexcuſatus ſtares. Nunc ne ultra ſordeto in ſterquilinio diſputationum ſquatentium veritatiſq; exuccarum, ſed ſtabili, quâcunq; ingrederis, incede gradu. Satius eſt paucos ſolidè promoveri paſſus quàm per millia lapſare. Aude, & ne te à Geometricarum viarum ignaro in teſqua ſeduci verearis, etiam illarum, appendiculæ inſtar, libum unum vel alterum guſtandum appoſui. Nil deſperandum cùm Deus ipſemet face, quaſi è pharo, prælucet, majora daturus omina, ſi lætus hæc acceptaveris.*

ERRATA,

PAge 4 line 3, lege diviſibilitas. Ib. l. 21. l faciet. p 6. l 9 dele , p 12 l 13 l quo. p 27 & 28 l Parallelepipedorum. p 40 l 6 l ſunt. p 49 l 8 l determinationes. p 50 l 10 l determinationes. p 52 l 22 l in perfectam. p 53 l 10 11. adde per. p 58 l 28 adde eſſe. p 66 l 1 adde differentes. p 69 l 15 l ſignificant. p 72 l 2 creata. p 75 l 6 l xxvii. p 84 l 8 l abſtrahendo. p 85 l 17 l Animal ex p. 104 l 20 poſt conſequentibus d , p 107 l 7 l ut. Ib. l 24 poſt corporis, adde erit. p 108 l 24 l ad. p 115 l 20 l corpus agere. Ib. l 21 ſet d. p 116 l 16 poſt pore adde, p 118 l pro & l eſt. Ib. l 117 poſt ipſum d , p. 128 l 3 poſt objecto adde, poſt clarum eſt d , Ib. l 15 rebus adde, p 139. l. 4 conjuncta. p 172 l. penultima adde ut.

STOECHEIDIS 2.
Definitiones.

1. *Formam, ſive actum, dicimus prædicatum, inexiſtens ſubjecto, quam denominatio intrinſeca ſignificat.*

2. *Subjectum, vel materiam, ſive potentiam dicimus, in quo eſt, & de quo eſt prædicabilis forma.*

3. *Ens, ſeu ſubſtantiam dicimus ſubjectum exiſtentiæ, ſeu de quo*

Digitized by Google

Eſſe, in primariâ & propriâ ſignificatione, prædicatur.

4. *Formam ſubſtantialem, ſeu actum primum, appellamus illud prædicatum, propter quod, tanquam primum, res dicitur Ens, ſeu Eſſe, in propriâ ſignificatione.*

5. *Materiam primam, ſeu potentiam puram dicimus eam, ſeu illud ſubjectum cui ineſt Forma ſubſtantialis, ſecundum quam res primò dicitur eſſe.*

6. *Unum compoſitione dicimus, quod, cùm non ſit diviſum, eſt tamen diviſibile.*

7. *Unum quantitativè, ſeu compoſitione quantitativâ & continui, cujus partes natæ ſunt*

poſt

poſt diviſionem Eſſe in locis diſtinctis: unum verò compoſitione formali, cujus partes non ſunt natæ habere diverſa loca.

8. *Diviſio eſt quâ plura fiunt ex uno.*

AXIOMATA.

A*Gere & pati eſt exiſtentium ſeu ſuppoſitorum.*

Quantitas, quantum eſt ex ſe, poteſt eſſe major & major ſine termino.

Quod univerſaliter, & ex ordine naturæ, competit, eſt naturale.

Operatio eſt finis exiſtendi, ſeu exiſtere eſt propter operari.

EUCLI-

EUCLIDES
METAPHYSICUS.

Stœcheides Z.

De formis & compoſitione formali.

Propoſitio 1.

Datur compoſitio formalis inter Quantitatem & partes ipſius.

CUm enim locus & [a] locatum ſint unum quantitativè, præviè ad eſſe locatum & locum ad invicem, [b] & quantitas ſit ipſa unitas quâ partes continui

a *Prop.* 24.

b *Prop.* 23.

quæ non ſunt actu, ſunt inter ſeſe in toto unitæ, & quæ ſunt unum non ſint plura, & quæ non ſunt plura non ſint actu, fit, quantitatem eſſe ipſam unitatem eorum quæ ſe habent ut locus & locatum, hoc eſt, partium in toto quanto. ᶜCùm itaque in motu locali fiat diviſio locati à loco, fit diviſio inter quantitatem quæ erat unitas loci & locati, & locum & locatum, quæ erant unita: Quare, cùm unitas ſit in iis quæ dicuntur unum, neque poſſit eſſe localiter ab iis ſeparatum, palàm eſt, compoſitionem formalem quantitatis ad partes eſſe realem, & quæ per diviſionem nata ſit tolli, quod erat intentum.

c a Prop. 32.

Prop. II.

Prop. II.

Datur Compoſitio Formalis inter Quantitatem & quantum.

[a] CUm enim locatum non ſit idem Ens quod locus[c], ſunt duo Entia, ſeu duo entitativè & ſubſtantialiter, [b] & unum quantitativè, & locatum mutatur quantitativè per motum ſed non ſubſtantialiter. Quare ſeparatur ſeu dividitur locatum in motu à quantitate quam habebat, & conjungitur novæ. Eſt itaque diviſibilitas realis inter locatum, hoc eſt, quantum, & quantitatem, quod erat intentum. Item, cùm [c] per motum localem aliquid acquirat majorem quantitatem, aliud minorem, palàm eſt ea dividi à ſuis quantitatibus; & proinde, cùm non

a α *Axiom.* 5.

b α *Prop.* 24.

c α *Prop.* 22.

ſit hæc diviſibilitas partium natarum occupare diverſa loca, d. Def. 7. [d] diverſibilitas inter quantitatem & quantum eſt realis, formalis.

Prop. III.

Quantitas, prout Condiſtincta à quanto ſeu ſubſtantiâ, non eſt Ens.

a. Def. 3. [a] Cum enim Ens ſit quod habet eſſe, ſi quantitas (ut condiſtincta adverſus ſubſtantiam) foret Ens, Subſtantia & quantitas forent duo Entia. b. a Prop. 23. Quare, [b] cùm quantitas ſit unitas & diviſibilitas ſuarum partium, c. Prop. 1. [c] & unitas, ſeu diviſibilitas cum partibus, faciat unum compoſitione, quantitas faciat unum compoſitione cum ſemetipsâ, & erit diviſibilis à ſeipsâ.

Prop.

Prop. IV.

Datur compoſitio formalis in ipſâ ſubſtantiâ, prout condiſtincta eſt Quantitati.

[a] Cum enim quantitas non [a Prop. 3.] ſit Ens, prout eſt condiſtincta contra ſubſtantiam, non eſt per ſe diviſibilitas ſuî, ſed ſubſtantiæ ſeu ſubjecti cui ineſt et de quo dicitur. Subſtantia itaque ad diviſionem quantitatis manet diviſa, & per conſequens, non una ſed plures ſubſtantiæ. Quare, [b] cùm [b Def. 4.] forma ſubſtantialis ſit quâ ſubſtantia ſit ſubſtantia, neceſſe eſt priùs eſſe unam formam ſubſtantialem, &, pòſt diviſionem, plures. Manifeſtum itaque eſt (cùm eſſe unam & plures ſint oppoſita) formam quæ erat una diviſam eſſe à ſubje-

ćto in quo fuerat, & plures ei adveniſſe. Priùs itaque erat unum compoſitione ex ſubjećto ſeu materiâ & formâ quæ inerat, quod erat propoſitum.

Prop. V.

Subſtantia, prævie ad quantitatem eſt, indiviſibilis diviſione continuitatis.

a Prop. 2. [a] Cum enim intercedat compoſitio formalis inter quantum & quantitatem, & quod eſt quantum, eo ipſo ſit Ens, ſequitur Ens eſſe prævium in quanto ad quantitatem. Quare,[b] cùm quantitas ſit ipſa unitas partium continui nondum diviſarum, manifeſtum eſt talem unitatem non eſſe in quanto, ſeu ſubſtantiâ præviè ad quantitatem. Sed ubi non eſt unitas, non eſt diviſibilitas,

b a Prop. 3.

bilitas, ſeu poſſibilitas ut tollatur unitas. Non eſt itaque in ſubſtantiâ, prævie ad quantitatem, diviſibilitas continuitatis ſeu continui.

Prop. VI.

Materia prima, ſeu ſubjectum in compoſitione formali ſubſtantiæ, quoad intrinſeca nata eſt, eadem quoad propria, eſſe in pluribus ſubſtantiis ſeu ſub pluribus formis.

[a] CUm enim in diviſione ſubſtantiæ ſecundum propria, quæ naſcitur ex diviſione corporis homogenei in partes quantitativas, materia habeat rationem ſubjecti dum unum fit plura, & per conſequens ſit communis terminis ex quo & ad quem, [b] neque ſit diviſibilis diviſione continui, a *Prop. 4.* b *Prop. 5.*

cum

cùm ſit aliquid ſubſtantiæ acceptæ prævię ad quantitatem, fit, materiam non dividi ſeu fieri plures, quoad intrinſeca, per plurificationem ſubſtantiæ, & per conſequens eſſe eandem in ſubſtantiâ ex quâ factæ ſunt plures, & in ipſis pluribus factis. Eſt itaque eadem in pluribus ſubſtantiis, ſeu ſub pluribus formis ſubſtantialibus.

Prop. VII.

Materia, ſeu ſubjectum compoſitionis formalis ſubſtantiæ, quoad intrinſeca, non eſt compoſita compoſitione formali in ſuis intrinſecis.

a Def. 4. [a] CUm enim forma ſubſtantiæ ſeu ſubſtantialis ſit, quæ tribuat denominationem entis, & faciat ſubſtantiam capacem

pacem exiſtendi, materia autem, ut ſubjectum ipſius intelligatur prævie ad ipſam, palàm eſt ex propriis non habere actum aliquem, quo ſit ens, hoc eſt, quo ſit. Sed ſi foret compoſito formalis in intrinſecis materiæ, foret actus & potentia, & actus futurus eſſet[d] quo materia ex intrinſecis eſſet ens, hoc eſt, foret forma ſubſtantialis. Non itaque materiæ ex propriis competit compoſitam eſſe compoſitione formali. b *Def.5.*

Prop. VIII.

Materia prima nata eſt, quoad propria, eſſe eadem in corporibus denſis & raris.

[a] Cum enim materia ſit ſubjectum commune, dum ex uno corpore naturali ſit aliud, & [b] contingat corpus rarum [b] con- a *Prop.4.* b *Prop. 1.*

condenſatione fieri aliud corpus naturale; & è contrà, corpus denſum rarefactione fieri novum corpus naturale, conſequens eſt eſſe potentiam ad formas utraſque, & entia utraque per eas conſtituta, & per conſequens in utriſque, ſecundum propria, ſeu ſecundum hanc potentialitatem reperiri.

Prop. IX.

Materia prima, quoad propria, eſt una & eadem in toto univerſo.

a γ Prop. 30. [a] Cum enim quæcunque ſunt in univerſo ſint compoſita ex elementis, elementa verò per diviſionem, & raritatis mutationẽ generentur

b Prop. 6. & 8. & corrumpantur; [b] ſive autem unâ ſive alterâ viâ fiat, neceſſe ſit materiam eſſe eandem.

c γ Prop. 21. Mixta verò [c] cùm non ſint, niſi quædam

quædam aggregata partium elementarium, neceſſe ſit eiſdem modis generari & corrumpi, [d] cætera verò corpora ſint quædam mixta; palàm fit; materiam primam in omnibus iis eandem eſſe, hoc eſt, in toto univerſo, cùm in hujuſmodi mutationibus neceſſe ſit eſſe eandem.

d 7 Prop. 30.

Prop. X.

Materia & forma non ſunt actu diſtinctæ in toto, ſed ipſum totum ſecundum quod eſt plures virtutes reales realiter ſeparabiles.

SI enim forent diſtinctæ in ipſo compoſito, verè forma eſſet non materia, & materia non forma in ratione entis, & per conſequens [a] ſingulæ forent ſubjecta exiſtentiæ ſimpliciter

a Def. 3.

citer dictæ, ſeu propriè eſſent & compoſitum foret ex duobus entibus, neque verè unum ens ſed duo, cùm unitas & pluralitas non ſimul conſiſtant: Eſt itaque Forma corpus, quatenus eſt diſtinctum, ſeu quo diſtinguitur ab aliis, & quo eſt hoc quod eſt; Materia verò eſt idem corpus, quatenus convenit cum aliis, ſeu quatenus eſt quo convenit cum aliis, & ſuſtentat quod diſtinguitur ab aliis.

Prop. XI.

Non datur in rebus niſi una materia prima, ſeu pura potentia.

SUnto enim plures, putà A. & B. & ſint duo actus ad quos dicantur C. & D. Vel A. dicetur communiter ad C. &

& D. B. autem ad alterum tantùm, putà C. vel utraque potentia dicetur ad unicum actum, putà A. ad D. & B. ad C. Si A. dicitur ad utramvis indifferenter, palàm eſt A. eſſe potentiam magìs puram quàm B. cùm eſſe potentiam ad rationem actûs communem ad C. & D. ſit limitabile per eſſe potentiam ad C. ſolum. Quare B. non habet tantum de puritate potentiæ quantum A. & ſi ſit minùs pura, eo ipſo eſt mixta cum ratione actûs [a] & non pura. Si verò A. & B. dicantur ad ſingula C. & D. cùm poſſit intelligi potentia ad rationem actûs communem ad C. & D. per eandem ratiocinationem neutra erit pura potentia. Non eſt itaque poſſibilis alia pura potentia quàm una ſola.

[a] Def. 5.

Prop.

Prop. XII.

Materia prima, ſecundum ſe conſiderata, eſt tota in toto univerſo, & tota in ſingulis partibus ſeu corporibus: Sed quoad exercitium potentiæ ſeu effectum, eſt tota in toto Univerſo, ſed diviſa in partibus ſeu ſingulis corporibus.

a Prop. 11. [a] CUm enim materia prima ſit in toto Univerſo, & in ſingulis corporibus ſeu partibus ipſius, [b] ſit autem ex propriis indiviſibilis & ſecundum continuitatem, & ſecundum formalem diviſionem, conſtans eſt eam eſſe, ut conſideratur in ſe, totam in toto, & totam in ſingulis partibus. Rurſus, cùm ſuſtineat plura corpora, putà omnia quæ ſunt in univerſo, ſint A, B, C, & palàm eſt quòd in

b Prop. 5. & 7.

in A non ſuſtineat niſi A, & in B, non niſi B, & ſic in C; clarum itaq; eſt, vim ſuſtentativam, ſive capacitatem vel potentialitatem materiei, etſi quaſi entitativè ſit tota in A, non tamen quoad effectum & exercitium ipſius eſſe totum in A, ſed eſſe diviſum per A, B, & C, & in illis tribus adæquatè contineri. Exercitium itaq; & effecta indiviſibilis materiei ſunt diviſa & plura, & tota non niſi in omnibus partibus collectivè, in ſingulis verò una pars. Exercitium itaq; eſt totum in toto, ſed non totum in ſingulis partibus.

Prop.

Prop. XIII.

Omne compoſitum ex potentiâ purâ & actu, ſeu ex materiâ & formâ, eſt quantum.

a Prop. 11. [a]Cum enim unica ſit materia prima, & [b]illa ex
b Prop. 5. ſuis propriis indiviſibilis diviſione continui, & per conſequens [c]tota in ſingulis quantis,
c Prop. 12. hoc eſt, tota quanta, neque poſſibile ſit idem eſſe quantum & non quantum, materia in nullo ente eſt in quo non ſit quanta. Cùm itaque materia non ſit actu aliud quàm ipſum totum, ipſum totum ex materiâ & formâ erit quantum.

Prop.

Prop. XIV.

Omne quantum eſt compoſitum ex materiâ primâ & formâ.

CUm enim omne quantum ſit diviſibile, & [a] quantitas non ſit ex ſeſe Ens, & per conſequens, [b] diviſibilitas ſui ſubjecti ſeu ſubſtantiæ in quâ eſt, ſit, omnem ſubſtantiam quantam eſſe diviſibilem & plurificabilem, & per conſequens habere in ſeſe potentiam quâ poſſit eſſe plures & una, hoc eſt, quæ poſſit eſſe ſub pluribus actibus. Eſt itaque in omni ſubſtantiâ quantâ compoſitio ex actu & potentia.

a *Prop. 3.*
b *Prop. 4.*

Prop.

Prop. XV.

Diviſibilitas in actum & potentiam non eſt æquè propriè dicta atque diviſibilitas in partes continui.

CUm enim diviſio ſit quâ plura fiunt ex uno, illa diviſio ſeu diviſibilitas eſt propriè dicta, poſt quam partes manent verè plura, quod palàm eſt in diviſione continui contingere, in quâ ſingulæ partes ſunt ſubjecta exiſtentiæ. [a]Cùm itaque potentia & actus dicantur ad idem eſſe, & per conſequens utraque ſeparatim non ſint capacia exiſtentiæ, & in compoſitione ſubſtantiali neutra pars ſeparatim plerunque ſit capax exiſtentiæ, evidens eſt diviſibilitatem & diviſionem in actum & potentiam

a *Prop.3. & 10.*

am non æquè propriè dici, ac dicatur diviſibilitas in partes continui.

Prop. XVI.

Continuum, ſecundum partes inexiſtentes, natum eſt agere & pati à ſe vel ab aliis.

CUm enim quantum continuum non ſit, niſi ipſæ partes in potentia quæ per diviſionem fiunt actu; quando autem ſunt actu natæ ſint agere & pati ab invicem, palàm eſt in toto eandem virtutem in iis eſſe. Sed quoniam in toto actu nihil eſt actu niſi ipſum totum, [a] agere autem & pati non ſint niſi exiſtentium, palàm eſt has virtutes non aliter eſſe in toto quàm ut totum per illas agat. Sit itaq; totum A B, & partes ipſius A C, C B, & habebit in a *Axio.*1.

A

A C, virtutem agendi & in C B, virtutem patiendi: Clarum itaq; eſt, quòd in virtute A C poterit agere, & ex virtute C B pati. Natum eſt itaq; totum continuum, quantum ex vi continui eſt, agere & pati à ſemetipſo, &, à fortiori, in alia vel ab iis.

Prop. XVII.

Compoſitum compoſitione formali non eſt natum ex vi compoſitionis per unam partem agere in reliquam, vel pati ſecundum unam partem, & non ſecundum aliam ab aliis.

a Axiom. 1. b Prop. 15.

[a] Cum enim agere vel pati ſit exiſtentium, [b] partes autem in compoſitione formali ex vi compoſitionis non ſint tales ut reſolutæ habeant exiſtentias proprias, palàm eſt

neque

neque habere poſſe vim agendi & patiendi ex ſeſe, neq; poſſe tribuere eam toti ſed illam primò & per ſe ineſſe toti, & non partibus niſi dum exiſtunt in toto; Quare neq; totum habere poſſe vim agendi ſecundum unam partem in aliam, aut patiendi ſecundum alteram ab ipsâ.

Prop. XVIII.

In ſingulis ſubſtantiis ſunt ſingulæ formæ ſubſtantiales.

[a] Cum enim materia ex ſeſe ſit in omnibus corporibus eadem, palàm eſt omnes formas ſubſtantiales eſſe in eâdem materiâ primâ. Quare, [b] cùm in ſubſtantia non ſit eſſentialiter niſi forma & materia (prima ſiquidem forma dat eſſe ſimpliciter, hoc eſt, facit ſubſtantiam)

a Prop. 9. & 10.

b Prop. 17.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſtantiam) diſtinctio ſubſtantiarum non eſt à materiâ ſed tantum à formâ. Cùm itaq; formæ ſit diſtinguere, ſi ſint duæ formæ ſubſtantiales, utraque diſtinguet totum, &, per conſequens, una faciet ſubſtantiam ſibi propriam, ſeu quæ ſit ſubſtantia, quia per ipſam eſt, & reliqua ſimpliciter, erunt itaq; duæ ſubſtantiæ & non una ſola.

Prop. XIX.

Si foret unicum corpus perfectè homogeneum, partes ipſius, quoad cætera pares, non forent ſitu diſtinctæ.

Eſto enim corpus quidem homogeneum A. duæ partes ipſius cætera pares, videlicet quantitate, figurâ, denſitate, &c, ſed ſitu diverſæ B & C, Dico

Dico in parte B nihil eſſe quo diverſificetur à parte C.

Cùm enim ſint cætera pares, vel pars B poteſt intelligi in ſitu partis C, vel non poteſt. Si poteſt, jam B erit C, nam neq; ſitu, neq; alio quoquam erit diverſa. Si non poteſt, ergò jam eſt, præter ſitum, aliquid propter quod non poſſit intelligi in ſitu C contra ſuppoſitionem.

Prop. XX.

Si rerum natura foret unicum corpus perfectè homogeneum, non poſſet ſecundum partes aliquas moveri.

CUm enim in corpore perfectè homogeneo ſi moveatur ſecundum partes, non intelligeretur mutatio facta niſi ſecundum ſolum ſitum, partes autem ſecundum ſitum non

ſint diſtinctæ, non poteſt intelligi quòd pars aliqua mutet locum, ſed ſemper eædem partes ſint in eodem ſitu; non itaq; poteſt intelligi motus localis ſecundum partes.

Prop. XXI.

Si foret corpus ſubſtantialiter homogeneum, quantumvis partes ipſius forent accidentaliter heterogeneæ, non poſſet ſecundum partes moveri.

CUm enim varietas partium foret accidentalis, poſſet proprietas unius cujuſlibet in aliâ ejuſdem magnitudinis reperiri. Manifeſtum itaq; eſt, partem unam non eſſe aliam à qualibet ejuſdem magnitudinis per vel propter varietatem talium accidentium. Quare,

[a]Quare, cùm propter ſitum etiam non ſint diſtinctæ, non eſt una aliqua pars quæ poſſit ſitum mutare; non itaque poſſet hujuſmodi corpus ſecundum partes motum intelligi. a Prop. 19.

Prop. XXII.

Corpora naturalia fluida, quæ apparent eſſe homogenea, reipſâ ſunt plena heterogeneis corpuſculis undiq; permixtis.

C[a]Um enim corpus homogeneum non poſſit moveri ſecundum partes, quantumvis accidentaliter variatas; videamus autem illa moveri ſecundum partes, palàm eſt, non eſſe perfectè homogenea, ſed, cùm dividitur homogeneum, inter partes ipſius ingredi corpus aliquod heterogeneum. a Prop. 21.

Prop. XXIII.

Prævie ad diviſionem & motum localem, requiſita ſunt plura corpora eſſentialiter diſtincta, & per raritatem & denſitatem diverſificata.

a Prop.21. [a] CUm enim homogeneum corpus non poſſit moveri ſecundum partes, quantumvis accidentaliter variatas, quia non eſt vera diſtinctio partium, neceſſe eſt, aliquam diſtinctionem in ſubſtantiâ, prævie ad diviſionem reperiri, ut poſſit eſſe diſtinctio dividentis&diviſibilis.Rurſus,[b]quia b 2 Prop. 33. æquè diviſibilia non ſeſe dividunt, neceſſe eſt dividentia eſſe denſa, diviſibilia rara. Prævie itaq; ad diviſionem &c.

Prop.

[redacted]

Digitized by Google

Prop. XXIV.

Si ſint duo quanta, alterum magis alterum minus denſum, poſſibile eſt invenire tertium, quod, in quantitate æquali ei quam ambo faciant, habeat denſitatem homogeneam æquivalentem raritati & denſitati utriusq;.

ESto enim corpus rarius A. & denſius B. & ſint in forma parallelopipedorum habentium latitudines & profunditates æquales, & mobile C. actum ab virtute D. ſemper uniformiter quantum eſt ex vi virtutis D. dividat utrumq; ſucceſſivè, & ſit tempus, in quo fit diviſio, E. Accipiatur rurſus corpus F. ejuſdem quantitatis cum utroq; A. & B.

& in figurâ parallelopipedi æqualis latitudinis & profunditatis cum utroque parallelopipedo A. & B. ſimul ſumptis, & dividatur à mobili C. acto à virtute D. uniformiter, & tempus, quo pertranſit F. ſit G. Et vel tempus G. eſt æquale tempori E. vel non. Si eſt, dico corpus F. eſſe corpus poſtulatum. Si non, fiat corpus H. æquale & ſimile corpori F. cujus gradus raritatis & denſitatis ſit ad gradum denſitatis & raritatis corporis F. ſicut tempus E. ad tempus G. & dico corpus H. eſſe corpus quæſitum.

a β Pro. 19. [a] Cùm enim virtus nata dividere dati rari datam quantitatem in horà nata ſit dividere duplam quantitatem medii duplo rarioris in horâ cæteris paribus, palàm eſt,

eſt, reciproca eſſe tempora motuum ejuſdem corporis in æqualibus diverſorum gradum raritatis mediis ad ipſos eorundem ſpatiorum. Moveatur itaq; mobile C. à virtute D. per ſpatium H. in tempore K. & ſicut eſt tempus K. ad tempus G. ſic erit gradus denſitatis corporis F. ad corpus H. ſed, cùm tota difficultas, motûs ſit in gradibus divibilitatis medii cæteris paribus, & motus per A. B. factus ſit in tempore E. motus quoq; factus per F. ſit in tempore G. patet, diviſibilitatem, hoc eſt, gradum raritatlis & denſitatis corporis F. ad diviſibilitatem A. B. eſſe ſicut E. ad G. Sed ſic facta eſt raritas corporis H. ad corpus F. ergò raritas corporis H. eſt æqualis raritati duorum A. & B. quod erat intentum.

Prop. XXV.

Datur certus gradus raritatis & denſitatis, in quo corpus homogeneum æquali univerſo, ſecundum raritatem, & denſitatem, æquivaleret omnibus gradibus rarerum & denſorum qui ſunt in rerũ naturâ.

a a Prop. 21.

[a] Cum enim univerſum ſit finitum, & quanti finiti partes aſſignabiles ſint finitæ, corporum, ſecundum raritatem & denſitatem, diverſificatorum multitudo eſt finita. Et quoniam quæ de minore multitudine aſſeruntur, poſſunt proportionaliter affirmari de majori; Eſto numerus corporum variatorum, ſecundum gradus raritatis & denſitatis, duodecim, ſive ſex paria; [b] &

b Prop. 24.

quia

quia ſingulis paribus poteſt inveniri tertium æquale & æquivalens, data erunt tria æqualia & æquivalentia ſex paribus. Et quia rurſus duobus horum trium inveniri poteſt tertium æquale & æquivalens, & iterum duobus reliquis unum æquale & æquivalens, evidens fit, hoc unum ſex paribus, hoc eſt, toti univerſo eſſe æquivalens, ſecundum gradus rari & denſi in ipſâ quantitate univerſi; quod erat propoſitum.

Prop.

Prop. XXVI.

Corpora naturalia ſunt ſimpliciter rara, & denſa, quatenus excedunt gradum raritatis & denſitatis homogeneum in quantitate univerſi æqualem omnibus gradibus ſingulorum corporum.

a Prop. 13. & 14. [a] CUm enim omne quantum ſit compoſitum ex materiâ & formâ, & omne compoſitum ex materiâ & formâ ſit corpus, [b] & poſſibilis ſit unica materia, [c] incrementi autem quantitatis ex ſeſe & ſuis proprijs nullus ſit finis, ſit, capacitatem materiei eſſe adæquatam infinitati quantitatis, ſicut vas æquale dicitur liquori nato illud implere. Cúmq; rurſus evidens ſit, [d] Mundum eſſe

b Prop. 11.

c Axiom. 2.

d a Prop. 21.

eſſe finitum, evidens etiam eſt, mundum non eſſe rariſſimum corporum, ſed in certo gradu denſitatis; c illo nempe, qui æquvalet raritati & denſitati omnium ſingularium corporum. Quare, cùm omnia ſingularia non poſſint comparari niſi ſecundum regulam ad omnia pertinentem, hoc eſt, reſpectu totius univerſi, palàm eſt, illa dici rara vel denſa re-reſpectu gradûs ad ipſum univerſum pertinentis, quod erat intentum. c Prop.25.

Prop. XXVII.

Rarum et denſum ſunt primæ differentiæ quanti, ut ſic.

CUm enim primum quod de quanto intelligitur, ſit quantitatem eſſe in ſubjecto, a non

a *Axio.7.* [a] non poſſit autem intelligi quantitatem eſſe in ſubjecto, ſeu quantum eſſe, niſi determinatè; ineſſe autem determinatè, ſit eſſe in certo gradu rari vel denſi, palàm eſt, raritatem & denſitatem pertinere ad ipſam conſtitutionem quanti, &, per conſequens, eſſe maximè internas & eſſentiales differentias quæ quanto, ut tali, competere poſſunt.

Prop. XXVIII.

Habere quantitatem, eſt de eſſentiâ corporis quod eſt Quantum.

CUm enim corpus quod eſt quantum ſeu compoſitum ex materiâ & formâ ſit eſſentialiter Ens, [a] & eſſentia entis
a *Def.3.* ſit eſſe ſubjectum aptum exi-

ſtentiæ

tentiæ [b] & exiſtenti eſſe determinatum & ſingulare, non indifferens ad hoc vel illud, & de quo poteſt plùs vel minùs accipi non ſit determinatum, niſi determinatè tantùm accipiatur; [c] omne autem compoſitum ex materiâ & formâ, natum ſit eſſe quantum, &, per conſequens, plùs aut minùs de tali ſubſtantiâ poſſit accipi, manifeſtum eſt, eſſe de eſſentiâ compoſiti hujuſmodi, non ſolùm habere quantitatem, ſed quantitatem ipſius eſſe determinatam. Habere itaq; quantitatem, & quantitatem eſſe determinatam, eſt de eſſentiâ omnis corporis quod eſt quantum; ut erat propoſitum.

b *a Axio.* 7.

c *Prop.* 13.

Prop.

Prop. XXIX.

Siqua ſunt corpora ſimplicia, hoc eſt, per puras Quanti differentias conſtituta, certa raritas et denſitas ſunt differentiæ eſſentiales & conſtitutivæ eorum.

a *Prop.* 28. [a] Cum enim habere quantitatem ſit de eſſentiá corporis, differentiæ per ſe habendi quantitatem erunt eſſentiales, & conſtitutivæ differentiæ ſpecierum corporis; b *Prop.* 27. [b] cùm itaq; raritas & denſitas ſint primæ differentiæ quanti, erunt etiam primæ & conſtitutivæ differentiæ ſpecierum corporis ut corporis (hoc eſt Entium, per puras quanti differentias conſtitutorum) ſi quæ tales ſunt. Quare, cùm differentiæ

ferentiæ ſint determinativæ,&c, per conſequens, determinatæ, clarum eſt, etſi contingat in hujuſmodi ente eſſe plures gradus raritatis & denſitatis, tamen unum certum gradum eſſe eſſentialem & conſtitutivum ipſius.

Prop. XXX.

Nullum corpus eſt activum ex ſeſe.

[a] CUm enim quantum, ut tale, ſit diviſibile, rarum verò & denſum eſſe magìs ſeu faciliùs, & minùs vel difficiliùs diviſibile, hæc autem omnia ſint eſſe paſſiva, palàm eſt, corpus & ſpecies natas per proprias differentias ipſius non eſſe activas. Quare,[b] cùm cætera corpora, præter ea quæ his differentiis

a Prop. 33.

b γ Prop. 30.

tiis conſtituuntur, ſint mixta ſeu compoſita ex his virtutibus ſimplicium manentibus, & per conſequens non poſſint habere differentias ſubſtantiales, niſi ex his compoſitas, clarum eſt; non habere ex eſſentialibus ſuis eſſe activa; Nullum itaq; corpus ex ſeſe eſt activum.

Prop. XXXI.

Corpus eſt eſſentialiter inſtrumentum.

a δ *Per plures prop.* [a] Cum enim evidens ſit corpora omnia agere in ſeſe invicem, [b] neque poſſint ex ſuis propriis vel ſeſe vel alia mutare & movere; [c] quod autem univerſaliter & ex ordine naturæ competit, non poſſit dubitari quin ſit naturale, clarum eſt, naturale eſſe omni corpori accipere ab alio operari. [d] Quare, cum

b β *Prop.* 3. & 4.

c *Axio.* 3.

d *Axio.* 4.

im operari ſit finis exiſtendi, ;,per conſequens,ſit eſſentialis rdo corporis ad operationem, onſequens eſt, eſſentialiter orpus eſſe ſubordinatum alteri, & ipſius inſtrumentum; quod erat propoſitum.

Prop. XXXII.

Quæcunq; ſunt in Ente materiali præter materiam, ſunt determinationes materiæ

Cum enim non poſſint eſſe entitates adjectitiæ (forent enim alia entia, & non in hoc ente quomodocunq; conjuncta ponantur) erunt identificata, &,per conſequens,prædicabilia de ente,ut poſſit dici,hoc eſt illud; ſi autem poſſit dici hoc eſt illud, conſequentur ad definitionem entis, ſeu ad quid res ſit; &, per conſequens, ſi non

non pertinent ad exiſtentiam, conſequentur vel ad genus vel ad differentiam. Si ad genericam rationem puram, quæq; nullam habeant differentiam, ſint prædicata declarantia naturam materiæ, ſeu quid res ſit ex vi materiæ: ſin ad differentiam pertinent, clarè ſunt denominationes genericæ alicujus notionis; quod erat intentum.

Prop. XXXIII.

Omnis operatio corporea vel eſt rarefactio vel condenſatio, aut motus localis, vel ex his compoſita.

a *Prop.*32. [a] CUm enim quæcunq; ſunt in ente materiali, ſint ipſius denominationes, [b] & primæ determinationes ſeu univerſaliſſimæ ſint raritas & denſitas, [c] denſum verò impulſum dividat

b *Prop.*27.

c α *Prop.*

lividat rarius,[d] & moveat aliud d β *Prop.*
nte ſe, [e] in omni autem motu 21.
liquid condenſetur,[f] & aliquid e β *Prop.* 22.
omprimatur; fit motus pro- f δ *Prop.*
rios rarorum & denſorum, 23.
ioc eſt, Elementorum, eſſe divi-
ionem ſeu motum localem, &
arefactionem & condenſa-
ionem. Quare, cum cætera
int mixta, [g] & mixta elemen- g γ *Prop.*
orum vires retineant, palàm 21.
ſt, reliquas operationes cor-
orum eſſe compoſitas ex rare-
actione, condenſatione, &
liviſione, ſeu motu locali, quod
rat intentum.

Sto-

STOECHEIDIS H.

Definitiones.

1. *Educi de potentiâ ſubjecti formam dicimus cùm actio Agentis pendet à ſubjecto ex quo dicitur educi.*

2. *Dicitur aliquid eſſe idæaliter ab alio, quando perfectio ipſius eſt eſſe quale illud eſt à quo eſt, ſicut perfectio imaginis eſt eſſe quàm ſimillimam prototypo.*

3. *Spiritus, ſeu ſubſtantia ſpiritualis, eſt Ens immateriale, ſeu ſubſtantia non quanta.*

4. *N[illegible] ram dicimus virtutem il- [illegible] â conſervatur mundus [illegible] ipſius.*

AXIO-

AXIOMATA.

1. ESſe conſtituit partem contradictionis, & ſine Eſſe non poteſt formari contradictio; verbi gr. Homo eſt, & Homo non eſt, ſunt contradictoriæ; non autem Homo & non Homo.

. Quod non exiſtit, eſt verè et propriè nihil.

. Eadem vox non poteſt ſignificare contradictoria in eâdem ſignificatione.

. Agens intendit introducere formam ſecundum quam agit.

Stœcheides H.

De Eſſentiâ & Exiſtentiâ, & diviſione Entium per illas.

Propoſitio I.

Si detur Ens in cujus notione incluſa ſit exiſtentia, illud ens non poteſt non exiſtere.

ESto enim Ens hujuſmodi & dicatur *A exiſtens*. Et quando quidem ponitur ab negantibus propoſitionem poſſe non exiſtere,

iſtere, ſupponatur non exiſtere, & clarum eſt, dicendum eſſe, A exiſtens non exiſtit, ſeu A exiſtit & non exiſtit. Cùm itaq; nihil poſſit ſimul eſſe & non eſſe, falſum eſt A exiſtens, ſeu ens in cujus notione eſt exiſtere, poſſe non exiſtere.

Prop. II.

Exiſtentia non includitur in notione cujuſlibet corporis quanti.

ESto enim corpus A. in cujus ratione dicatur eſſe incluſa notio exiſtentiæ, [a] & quia omne corpus eſt quantum, A erit diviſibile. Dividatur itaq; & fiant ex eo B. & C. & quia A. neque eſt B. neque C. jam A. non eſt. Erat itaq; A corruptibile, a ζ *Pro.* 13.

 ruptibile,

ruptibile, ſeu quod poterat non
b Prop. 1. eſſe, [b] ſed ejuſmodi ens non includit in ſuâ notione exiſtentiam. Exiſtentia itaq; non includitur, &c.

Prop. III.

Requiritur vis cauſativa ſpecialis ad conferendam exiſtentiam corpori, præter illam quæ præciſè terminatur ad formam ſeu ens quantum.

a Prop. 2. [a] Cum enim corpus poſſit eſſe, & non eſſe, non eſt neceſſaria ſequela à ratione corporis ad exiſtentiam. Vis itaq; cauſalis quæ intelligitur terminari præciſè ad rationem corporis & non poſſe ultrà, non intelligitur conferre illi exiſtentiam, &, per conſequens, ulterior vis requiritur, ſive diſtincta ſive non

non diſtincta ad poſitionem exiſtentiæ.

Prop. IV.

Compoſitio exiſtentiæ cum quanto non eſt compoſitio partium quantitativarum.

SI enim foret, exiſtentia haberet partes quantitativas, [a] & foret per ſe diviſibilis, [b] &, per conſequens corruptibilis, & quæ poſſet non eſſe, quod eſt impoſſibilius quàm illud in cujus ratione ineſt exiſtentia poſſe non eſſe.

a *α. Prop.* 20.
b *Prop.* 2.

Prop. V.

Compoſitio exiſtentiæ cum quanto, eſt compoſitio realis formalis.

a Prop. 3. [a] Cum enim poſitio exiſtentiæ pendeat à virtute ſpeciali, præter eam quæ terminatur ad quantum, virtus autem & cauſatio ſint correlativæ, exiſtentiæ poſitio pendet à ſpeciali cauſatione. Sed effectus talis cauſationis eſt, exiſtentiam eſſe conjunctam ſeu compoſitam cùm quanto; compoſitio itaquè exiſtentiæ cum quanto eſt effectus realis, &, per conſequens, ipſa realis.
b { Def. 1. & 2. [b] Eſt itaque exiſtentia de nominatio intrinſeca quanto, ſeu prædicatum intrinſecum quanti, & Quantum ſubjectum ipſius, & compoſitio ex iis compoſitio

formæ

formæ & ſubjecti, ſeu compoſitio formalis. Eſt itaque compoſitio exiſtentiæ cum quanto compoſitio realis formalis: quod erat propoſitum.

Prop. VI.

Omnes denominationes intrinſecæ corporis quanti ſunt præviæ ad exiſtentiam in genere cauſæ materialis.

[a] Cum enim notio exiſtentiæ non includatur in notione corporis quanti, & [b] nihil, quod eſt indeterminatum, poſſit exiſtere, palàm eſt, corpus quod eſt ſubjectum exiſtentiæ eſſe completum in ratione corporis antequàm exiſtentia adveniat: ſed quod eſt indeterminatum intrinſecè eſt adhuc incompletum & indifferens ad hoc quod eſt, acceptis

a Prop. 2.

b α Axio. 7.

tiisconſtituuntur, ſint mixta ſeu compoſita ex his virtutibus ſimplicium manentibus, &, per conſequens, non poſſint habere differentias ſubſtantiales, niſi ex his compoſitas, clarum eſt; non habere ex eſſentialibus ſuis eſſe activa; Nullum itaq; corpus ex ſeſe eſt activum.

Prop. XXXI.

Corpus eſt eſſentialiter inſtrumentum.

a *Per plures prop.* [a] CUm enim evidens ſit corpora omnia agere in ſeſe invicem, [b] neque poſſint ex ſuis
b *Prop. 3. & 4.* propriis vel ſeſe vel alia mutare
c *Axio. 3.* & movere; [c] quod autem univerſaliter & ex ordine naturæ competit, non poſſit dubitari
d *Axio. 4.* quin ſit naturale, clarum eſt, naturale eſſe omni corpori accipere ab alio operari. [d] Quare, cum

cum operari ſit finis exiſtendi, &, per conſequens, ſit eſſentialis ordo corporis ad operationem, conſequens eſt, eſſentialiter corpus eſſe ſubordinatum alteri, & ipſius inſtrumentum; quod erat propoſitum.

Prop. XXXII.

Quæcunq; ſunt in Ente materiali præter materiam, ſunt determinationes materiæ

CUm enim non poſſint eſſe entitates adjectitiæ (ſ forent enim alia entia, & non in hoc ente quomodocunq; conjuncta ponantur) erunt identificata, &, per conſequens, prædicabilia de ente, ut poſſit dici, hoc eſt illud; ſi autem poſſit dici hoc eſt illud, conſequentur ad definitionem entis, ſeu ad quid res ſit; &, per conſequens, ſi

non

tiisconſtituuntur, ſint mixta ſeu compoſita ex his virtutibus ſimplicium manentibus, &, per conſequens, non poſſint habere differentias ſubſtantiales, niſi ex his compoſitas, clarum eſt; non habere ex eſſentialibus ſuis eſſe activa; Nullum itaq; corpus ex ſeſe eſt activum.

Prop. XXXI.

Corpus eſt eſſentialiter inſtrumentum.

a *δ Per plures prop.* [a] CUm enim evidens ſit corpora omnia agere in ſeſe invicem, [b] neque poſſint ex ſuis

b *β Prop. 3. & 4.* propriis vel ſeſe vel alia mutare

c *Axio. 3.* & movere; [c] quod autem univerſaliter & ex ordine naturæ competit, non poſſit dubitari

d *Axio. 4.* quin ſit naturale, clarum eſt, naturale eſſe omni corpori accipere ab alio operari. [d] Quare, cum

cum operari ſit finis exiſtendi, &,per conſequens,ſit eſſentialis ordo corporis ad operationem, conſequens eſt, eſſentialiter corpus eſſe ſubordinatum alteri, & ipſius inſtrumentum; quod erat propoſitum.

Prop. XXXII.

Quæcunq; ſunt in Ente materiali præter materiam, ſunt determinationes materiæ

Cum enim non poſſint eſſe entitates adjectitiæ (forent enim alia entia, & non in hoc ente quomodocunq; conjuncta ponantur) erunt identificata, &,per conſequens,prædicabilia de ente,ut poſſit dici,hoc eſt illud; ſi autem poſſit dici hoc eſt illud, conſequentur ad definitionem entis, ſeu ad quid res ſit; &, per conſequens, ſi non

non pertinent ad exiſtentiam, conſequentur vel ad genus vel ad differentiam. Si ad genericam rationem puram, quæq; nullam habeant differentiam, ſint prædicata declarantia naturam materiæ, ſeu quid res ſit ex vi materiæ: ſin ad differentiam pertinent, clarè ſunt denominationes genericæ alicujus notionis; quod erat intentum.

Prop. XXXIII.

Omnis operatio corporea vel eſt rarefactio vel condenſatio, aut motus localis, vel ex his compoſita.

a Prop.32. [a] Cum enim quæcunq; ſunt in ente materiali, ſint ipſius denominationes, [b] & primæ
b Prop.27. determinationes ſeu univerſaliſſimæ ſint raritas & denſitas, [c] denſum verò impulſum
c α. Prop. dividat

dividat rarius,[d] & moveat aliud ante ſe, [e] in omni autem motu aliquid condenſetur,[f] & aliquid comprimatur; fit motus proprius rarorum & denſorum, hoc eſt, Elementorum, eſſe diviſionem ſeu motum localem, & rarefactionem & condenſationem. Quare, cum cætera ſint mixta, [g] & mixta elementorum vires retineant, palàm eſt, reliquas operationes corporum eſſe compoſitas ex rarefactione, condenſatione, & diviſione, ſeu motu locali, quod erat intentum.

d β Prop. 21.
e β Prop. 22.
f δ Prop. 23.
g γ Prop. 21.

Sto-

STOECHEIDIS H. Definitiones.

1. E*Duci de potentiâ ſubjecti formam dicimus cùm actio Agentis pendet à ſubjecto ex quo dicitur educi.*

2. *Dicitur aliquid eſſe idæaliter ab alio, quando perfectio ipſius eſt eſſe quale illud eſt à quo eſt, ſicut perfectio imaginis eſt eſſe quàm ſimillimam prototypo.*

3. *Spiritus, ſeu ſubſtantia ſpiritualis, eſt Ens immateriale, ſeu ſubſtantia non quanta.*

4. *Naturam dicimus virtutem illam quâ conſervatur mundus & ordo ipſius.*

AXIO-

AXIOMATA.

1. ESſe conſtituit partem contradictionis, & ſine Eſſe non poteſt formari contradictio; verbi gr. Homo eſt, & Homo non eſt, ſunt contradictoria; non autem Homo & non Homo.

2. Quod non exiſtit, eſt verè et propriè nihil.

3. Eadem vox non poteſt ſignificare contradictoria in eâdem ſignificatione.

4. Agens intendit introducere formam ſecundum quam agit.

STOE-

Stœcheides II.

De Eſſentiâ & Exiſtentiâ, & diviſione Entium per illas.

Propoſitio I.

Si detur Ens in cujus notione incluſa ſit exiſtentia, illud ens non poteſt non exiſtere.

Esto enim Ens hujuſmodi & dicatur *A exiſtens*. Et quando quidem ponitur ab negantibus propoſitionem poſſe non exiſtere,

iſtere, ſupponatur non exiſtere, & clarum eſt, dicendum eſſe, A exiſtens non exiſtit, ſeu A exiſtit & non exiſtit. Cùm itaq; nihil poſſit ſimul eſſe & non eſſe, falſum eſt A exiſtens, ſeu ens in cujus notione eſt exiſtere, poſſe non exiſtere.

Prop. II.

Exiſtentia non includitur in notione cujuſlibet corporis quanti.

ESto enim corpus A. in cujus ratione dicatur eſſe incluſa notio exiſtentiæ,[a] & quia omne corpus eſt quantum, A erit diviſibile. Dividatur itaq; & fiant ex eo B. & C. & quia A. neque eſt B. neque C. jam A. non eſt. Erat itaq; A corruptibile,

a 7 Pro. 13.

ruptibile, ſeu quod poterat non
b Prop.1. eſſe, [b] ſed ejuſmodi ens non includit in ſuâ notione exiſtentiam. Exiſtentia itaq; non includitur, &c.

Prop. III.

Requiritur vis cauſativa ſpecialis ad conferendam exiſtentiam corpori, præter illam quæ præciſè terminatur ad formam ſeu ens quantum.

a Prop.2. [a] CUm enim corpus poſſit eſſe, & non eſſe, non eſt neceſſaria ſequela à ratione corporis ad exiſtentiam. Vis itaq; cauſalis quæ intelligitur terminari præciſè ad rationem corporis & non poſſe ultrà, non intelligitur conferre illi exiſtentiam, &, per conſequens, ulterior vis requiritur, ſive diſtincta ſive

non

non diſtincta ad poſitionem exiſtentiæ.

Prop. IV.

Compoſitio exiſtentiæ cum quanto non eſt compoſitio partium quantitativarum.

SI enim foret, exiſtentia haberet partes quantitativas, [a] & foret per ſe diviſibilis, [b] &, per conſequens corruptibilis, & quæ poſſet non eſſe, quod eſt impoſſibilius quàm illud in cujus ratione ineſt exiſtentia poſſe non eſſe.

a *Prop.* 20. b *Prop.* 2.

Prop. V.

Compoſitio exiſtentiæ cum quanto, eſt compoſitio realis formalis.

a *Prop.* 3. [a] CUm enim poſitio exiſtentiæ pendeat à virtute ſpeciali, præter eam quæ terminatur ad quantum, virtus autem & cauſatio ſint correlativæ, exiſtentiæ poſitio pendet à ſpeciali cauſatione. Sed effectus talis cauſationis eſt, exiſtentiam eſſe conjunctam ſeu compoſitam cùm quanto; compoſitio itaque exiſtentiæ cum quanto eſt effectus realis, &, per conſequens, ipſa realis.
b *Def.* 1. *&* 2. [b] Eſtitaque exiſtentia de nominatio intrinſecaquanto, ſeu prædicatum intrinſecum quanti, & Quantum ſubjectum ipſius, & compoſitio ex iis compoſitio

formæ

formæ & ſubjecti, ſeu compoſitio formalis. Eſt itaque compoſitio exiſtentiæ cum quanto compoſitio realis formalis: quod erat propoſitum.

Prop. VI.

Omnes denominationes intrinſecæ corporis quanti ſunt præviæ ad exiſtentiam in genere cauſæ materialis.

[a] CUm enim notio exiſtentiæ non includatur in notione corporis quanti, & [b] nihil, quod eſt indeterminatum, poſſit exiſtere, palàm eſt, corpus quod eſt ſubjectum exiſtentiæ eſſe completum in ratione corporis antequàm exiſtentia adveniat: ſed quod eſt indeterminatum intrinſecè eſt adhuc incompletum & indifferens ad hoc quod eſt, acceptis

a *Prop.2.*

b *α Axio. 7.*

 deter-

determinationibus, non itaque eſt completum in ratione corporis & ſubjecti exiſtentiæ, neque exiſtentia ei ſupervenit, niſi poſt prædictas determinationes. Cùm itaque determinationes faciant corpus ſubjectum exiſtentiæ formaliter eſſendo in corpore, palàm eſt, in genere cauſæ materialis prævias eſſe ad exiſtentiam.

Prop. VII.

Exiſtentia non eſt propriè actus ſed actualitas, ſeu actus actuum.

a Prop.6. [a] CUm enim intrinſecæ denominationes corporis ſint eæ per quas corpus dicitur actu ſecundum formas conſtituentes & integrantes illud in eo quod ipſum eſt, palàm eſt, determinationes intrinſecas eſſe

eſſe propriè actus hujus corporis, extrinſecas verò alterius alicujus cui ſunt intrinſecæ, & quod ſequitur intrinſecas eſſe propriè actus. Omnes itaque determinationes intrinſecæ corporis ſunt omnes actus. Cùm itaque omnes intrinſecæ determinationes ſint quaſi partes ſubjecti exiſtentiæ, clarum eſt, exiſtentiam comparari ad eas velut formam omnibus ſupervenientem, & habere ſe ad omnes ſicut ſingulæ earum ſe habent ad ſubjecta ſua, hoc eſt, habere quaſi naturam actûs ad omnes actus, ſeu ad ipſam rationem actûs, ut de iis dicitur, & quod ſequitur, eſſe actualitatem ſeu actum actuum ſic propriè dictorum.

Prop. VIII.

Tres ſunt quaſi partes ordinatè perficientes, ſeu ad perfectionem elevantes corpus, & non plures.

a Prop. 4. b Prop. 7. Cum enim materia prima[a] inſit compoſito, [b] & non ſit compoſita ex actu & poten-
c Def. 4. tiâ; [c] ſed & actus primus qui ipſi ineſt conſtituat ens, ſeu
d Prop. 6. ſubſtantiam, ſeu corpus, [d] corpori autem conſtituto ſuperveniat exiſtentia, & hæ tres partes ſic ſe habeant ut materia ſit ſubjectum formæ; forma autem cum materiâ ſubjectum exiſtentiæ, palàm eſt, in corpore tres eſſe quaſi partes per quas educatur imperfectam ſubſtan-
e Prop. 7. tiam. Cúmq; rurſus[e] ex eo, quod materia non ſit compoſita ex actu

actu & potentiâ, non poſſit eſſe alia hujuſmodi quaſi pars ſubtus eam; [f] & quoniam primus actus ſolus eſt forma ſubſtantialis, & quaſi pars ſubſtantiæ, ſiquæ autem ſunt aliæ, non pertineant ad ſubſtantiam; ad ſubſtantiam autem immediata ſit exiſtentia; & hæc gradatio ſit per potentiam & actum, hoc eſt, indeterminationem ad determinationem, exiſtentia autem [g] cùm faciat ens alteram partem contradictionis, & contineat neceſſitatem eſſendi, dum eſt, nullam poſſit habere indeterminationem ſeu potentialitatem, ſequitur non poſſe dari alium ulteriorem quaſi exiſtentiæ actum qui determinet indeterminationem ipſius. Tres ſunt itaq; &c.

f ζ Def. 4.

g Axio. 1.

Prop. IX.

Exiſtentia eſt ipſum exercitium actuum omnium in ſua ſubjecta & materiam primam.

a Axio. 2. Cum enim quod non exiſtit ſit verè & propriè nihil, patet ipſam ſubſtantiam, niſi exiſtat, non eſſe ſubſtantiam,&,quod ſequitur,idem ſignificare ſubſtantiam eſſe,&ſubſtantiã eſſe ſubſtantiam. Quare exiſtentia eſt exercitium ipſius ſubſtantiæ per exhibitionem, ſeu faciendo ſubſtantiæ rationem exerceri, [b] ſed omnes determinat:ons intrinſecæ ſubſtantiæ, hoc eſt, omnes actus pertinent ad ſubſtantiam,omnes itaque exercentur ab exiſtentiâ, ſed exercitium earum eſt actuare ſua ſubjecta, quæ vel eſt ipſa materia vel continent

b Prop.6.

cam:

cam. Quare omnes actus mediatè vel immediatè actuant materiam primam, & exercitium earum eſt actuationem ipſam exiſtere. Hoc itaque habent ab ipſâ exiſtentiâ; exiſtentia itaq; eſt exercitium, &c.

Prop. X.

Diviſibilitas corporis in exiſtentiam & quod eſt, minùs propria eſt diviſibilitate corporis in materiam primam & formam ſubſtantialem.

[a] Cum enim diviſibilitas dicat potentialitatem ad eſſe plura, quò magis propria eſt pluralitas ex diviſione reſultans, eò magis propriè dicitur diviſibilitas. Et ex diviſione continui reſultant verè plura, & ſic diviſibilitas continui eſt propriè diviſibilitas, [b] ex diviſione autem actûs à potentiâ reſultat

a ζ Def. 8.

b ζ Prop. 6.

D 6

reſultat ordinatè ſaltem unum ſcilicet ſubjectum etſi ſub aliâ formâ; ex diviſione autem exiſtentiæ à ſubjecto reſultat ex
Axio. 2. utrâq; parte nihil, ᶜ cùm ſubſtantia non exiſtens nihil ſit, neq; poſſit exiſtentia intelligi non in aliquo exiſtens. Impropriiſsimè itaque hæc diviſio dicitur diviſio, & potentia ad eam diviſibilitas.

Prop. XI.

Ens, quod habet exiſtentiam incluſam in ſuâ notione, non habet cauſam exiſtendi.

ESto enim ejuſmodi ens, *A. exiſtens*, & palam eſt ſive exiſtentia ſit diviſibilis ab A. ſiue non, ſaltem non eſſe diviſibile ab A. exiſtente. Quare vel A. *exiſtens* eſt cauſa ſibi ut ſit A. exiſtens, vel aliquod

Agens

Agens extrinſecum. [a] Sed cum idem indiviſibiliter ſumptum non agat in ſemetipſum, A. exiſtens non agit in ſemetipſum, &, per conſequens, non facit ſe eſſe A. exiſtens. Sed neque A. agit in exiſtentiam [b] propter compoſitionem formalem, ſed neque ab alio poteſt accipere exiſtentiam, cùm illud quod accepturum eſt exiſtentiam ſit A. exiſtens; foret enim A. actu exiſtens in potentiâ ad exiſtentiam, ſeu nondum exiſtens, hoc eſt, idem & diſtinctum, exiſtentia ab exiſtentiâ, ſeu exiſtere ab exiſtere.

a βPro. 1. & 2.

b ζPro. 17.

Prop.

Prop. XII.

Quod adæquatè tribuit exiſtentiam alteri non accipit adæquatè exiſtentiam ab eo.

DIcatur enim A. dare exiſtentiam B. adæquatè, [a] & quoniam cauſari B. eſt B. eſſe quia A. eſt, adæquata ratio exiſtendi ipſi B. eſt quia A eſt. Dicatur modò B. adæquatè dare eſſe ipſi A, & rurſus B. eſſe, erit adæquata ratio exiſtendi ipſi A. Adæquata ergò ratio exiſtendi A. eſt, quia ipſum A. eſt, [b] hoc eſt, idem facit ſeipſum eſſe, ſeu mutat ſe; Et B. eſſe eſt medium inter A. eſſe & A. & A. eſſe eſt prius & poſterius ſemetipſo.

a β *Def.* 2.

b β *Prop.* 2.

Prop. XIII.

Si ſint plura entia, quorum quæ accipiunt eſſe ab alio, ſunt adæquatè ab ipſo. Omnia illa non accipiunt eſſe ab alio.

SUnto enim in univerſo duntaxat tria entia A. B. & C. & B. quidem & C. habeant vel utraque ab A. vel alterum ab A. alterum, verbi gr. C. à B. adæquatè ſuas exiſtentias, dico A. non accipere exiſtentiam ab alio. Si enim accipit vel accipit ab utroque. B. & C. vel ab altero eorum, ſed utrumlibet dicatur, accipit ab eo cui tribuit adæquatè exiſtentiam, [a] quod eſt impoſſibile. [a] *Prop. 12.*

Prop.

Prop. XIV.

Datur aliquod ens quod non accipit exiſtentiam ab alio, ſeu quod includat exiſtentiam in ſuâ definitione.

CUm enim quod accipit exiſtentiam accipiat eam adæquatè vel ab uno vel à pluribus, eſto A. quod accipit exiſtentiam adæquatè à B. vel à B. & C. B. autem vel B. & C. ab aliis: [a] & quia entia ſunt numerata, pervenietur ad unum vel plura à quibus B. ſive B. & C. & omnia à quibus ipſa pendent habent exiſtentiam adæquatè. [b] Hæc autem non poſſunt ab iis quæ habent exiſtentiam adæquatè ab ipſis recipere adæquatè exiſtentiam; confectum eſt itaque eſſe unum vel plura entia quæ non habent cauſam extrinſecam exiſtendi, &, per con-

a *α Prop.* 22.

b *Prop.* 12.

conſequens, habent exiſtentiam ex ſeſe, ſeu ab & in ſuâ definitione. Et quoniam quæ accipiunt eſſe ab uno inadæquate, neceſſariò accipiant à pluribus exiſtentiam *adæquatè*, ſit non intereſſe an dicatur quæ recipiunt adæquatè, vel *ſive adæquatè ſive inadæquaté*. Conſtans ergò eſt eſſe unum vel plura entia in mundo quæ non accipiant exiſtentiam ab aliis.

Prop. XV.

Enti quod in notione ſuâ includit exiſtentiam non eſt alia differentia ultima quàm ipſa exiſtentia.

[a] CUm enim non ſint niſi tres quaſi partes entis, potentia, actus, & exiſtentia, [b] & exiſtentia præſupponat potentiam & actum quando cum iis invenitur, & ſupervenit eis. Sed

a *Prop.8.*

b *Prop.9.*

Sed & differentia ultima præſupponat & adveniat cæteris quæ ſunt in definitione entis; clarum eſt, non poſſe eſſe aliam differentiam ultimam entis eſſentialiter exiſtentis quàm ipſam exiſtentiam, reſpectu cujus cætera ſunt ſubjecta, & quæ ſit nullius ſubjectum ſed adveniat omnibus.

Prop. XVI.

Ratio entis non dicitur in eâdem ſignificatione de ente habente in definitione exiſtentiam, & de entibus per compoſitionem cum exiſtentiâ.

CUm enim cætera entia ſint entia, quia nata ſunt habere exiſtentiam, ens autem per definitionem exiſtens, quia actu habet exiſtentiam: quod autem tantummodo natum eſt eſſe album

bum vel calidum, vel exiſtens, quantum eſt ex hoc non ſit album, calidum, vel exiſtens; quod autem eſt aliquod horum actu, verè ex vi hujus eſt album, &c. [a] Eadem autem vox [a] non poſſit in eâdem ſignificatione contradictoria ſignificare, palàm eſt, ens non dici in eâdem ſignificatione de ente, per definitionem exiſtente, & de cæteris. [a] *Axio. 3.*

Prop. XVII.

Si ſint plura per definitionem exiſtentia, genus omnibus ipſis non eſt aliud quàm ipſa exiſtentia.

[a] Cum enim Ens, ut eſt genus entium compoſitorum ex eo quod eſt & exiſtentiâ, non dicatur in eâdem ſignificationè quâ Ens dicitur de exiſtente per [a] *Prop. 16.*

per definitionem, clarum eſt, non poſſe eſſe commune genus horum entium. Sed omnia, de quibus Ens dicitur in eâdem ſignificatione,ſunt vel per definitionem exiſtentia, vel non per definitionem exiſtentia: Genus itaq; horum entium eſt τὸ per definitionem exiſtens; exiſtentia proinde eſt de ratione generis horum entium, ſed non exiſtentia compoſita cum potentiâ, ſive ens, ut de reliquis dicitur: ergò exiſtentia pura; quod erat intentum.

Prop. XVIII.

Datur unicum ens per definitionem exiſtens.

SUnto ſiquidem duo entia per definitionem A. & B. & [a] quoniam genus eorum eſt pura

a Prop. 17.

pura exiſtentia, & in notione exiſtentiæ non addito alio, non poſſit eſſe diviſio ſeu hoc & non hoc; clarum eſt, notionem A. vel notionem B. vel utriuſq; eſſe differentes à notione puræ exiſtentiæ, cùm ſint differentes inter ſe. Eſto ergò notio A. notio eadem quæ puræ exiſtentiæ, notio verò B. dicatur eſſe diverſa; non poteſt autem ſic eſſe diverſa ut non contineat notionem puræ exiſtentiæ,[b] ſic enim notio puræ exiſteniæ non foret ei generica: Neq; ſic ut includat præterea notionem entis in potentiâ ad exiſtentiam. Non eſt itaque ratio B. diſtincta à ratione puræ exiſtentiæ ſeu A. Non ſunt itaque duo entia per definitionem exiſtentia A. & B. Et eodem modo formaretur argumentatio, ſi utrumq; A. & B. di-

b *Prop.* 17.

B. dicantur differre per notiones à notione puræ exiſtentiæ. Datur itaque unicum Ens per definitionem, & illud eſt primum Ens, reliqua ab ipſo.

Prop. XIX.

Si dentur duæ quaſi partes entis quarum una ſit præciſè potentia ad reliquam. Supponatur autem reliqua exiſtere ſine potentiâ, perfectio totius entis ex actu & potentiâ erit in actu ſubſiſtente.

a {Def. 2. [a] Cum enim potentia, ut potentia, includat non eſſe illud ad quod eſt potentia, id eſt, nullam perfectionem, ſed ſit duntaxat adjutorium ut illa perfectio exiſtat, ſi perfectio illa ponatur non in alio exiſtere ponitur in ſeſe exiſtere, ſive habere

habere in ſe & rationem ſuam & rationem adjutorii omnis neceſſarii ad hoc ut ſit. Palàm itaque eſt, & rationem ſuæ perfectionis & rationem potentiæ eſſe in tali actu, hoc eſt, perfectionem totius entis ex actu & potentiâ.

Prop. XX.

Ens includit in ſe perfectionem omnium entium compoſitorum ex ente & exiſtentiâ.

[a] Cum enim in compoſito ex materiâ & formâ & exiſtentiâ materia ex ſeſe non ſit in quo poſſit eſſe exiſtentia, forma quoque ſit debilis diſpoſitio ad exiſtentiam ſine materiâ, palàm eſt, utramq; requiri ad conſtituendum in quo ſit exiſtentia. [b] Rurſus, cùm exiſten-

a ⟨ Prop. 15.

b Prop. 9.

iſtentia ſit ipſum exercitium omnium actuum in materiam primam, [c] neque poſſit intelligi quicquam in illis eſſe perfectionis, extrà vel ultrà quam exercentur, fit, quod ſicut tota perfectio eorum eſt adæquatè ad hoc ut exerceatur, ſic tota perfectio non eſt niſi ad conſtituendum in quo ſit exiſtentia, [d] ſed exiſtentia ſubſiſtens habet virtutem eorum in quibus nata eſt ineſſe exiſtentia; tota itaq; perfectio entium exiſtentium per compoſitionem cum exiſtentiâ eſt in ente exiſtente per definitionem, ſeu exiſtentiâ ſubſiſtente.

c *Axiom.* 2.

d *Prop.* 19.

Prop.

Prop. XXI.

Exiſtentia non poteſt educi de potentiâ ſubjecti ſeu entis in quo eſt.

[a] CUm enim exiſtentia ſit, exercitium omnium actuum, eſt exercitium primariò & principaliter illius actûs quo ſuum ſubjectum conſtituitur in ratione entis ſeu ſubjecti exiſtentiæ. [b] Educi autem de potentiâ ſubjecti ſignificet actionem educentis de ſubjecto pendere ab ipſo ſubjecto, &, per conſequens, ſubjectum eſſe prius in genere cauſæ materiali ipſâ actione, &, per conſequens, antè quàm exerceatur ab exiſtentiâ, ſuſtentare actionem; quod implicat contradictionem.

a *Prop.9.*

b *Def.1.*

Prop. XXII.

Ens per compoſitionem cùm exiſtentiâ non poteſt aliud Ens ex nihilo producere.

CUm enim ens per compoſitionem cum exiſtentiâ habeat exiſtentiam in ſubjecto & dependentem ab eo; [a] agere autem ſit eſſe τὸ à quo, quia eſt quod eſt, aliud ſit, & quod eſt ab ente compoſito cum exiſtentiâ ſit ab eo quia habet eſſe dependens à ſubjecto, &, per conſequens, non niſi per actionem dependentem à ſubjecto, ſit non agere niſi per eductionem exiſtentiæ de ſubjecto, [b] quod eſt impoſſibile.

a β *Def.* 2.
b *Prop.* 21.

Prop.

Prop. XXIII.

Ens primum quoad intrinſeca ſua eſt in actuali emanatione exiſtentiæ univerſali & plenariâ.

[a] CUm enim exiſtentia ſit[a] exercitium omnium actuum ſubjecti in quo eſt, & hoc per exhibitionem ſuî, ſeu exercendo ſeſe in illos, ſit exiſtentiam ſubſiſtentem eſſe exercitium exiſtentiæ in ſemetipſam.[b] Cúmq; contineat in ſeſe plenitudinem entis eſſe univerſale & plenarium exercitium exiſtentiæ in ſemetipſam, [c] & quia nata eſt emanare exiſtentiam abſque determinatione ab extrinſeco ex vi præciſè ſuæ propriæ plenitudinis, eſſe quoad intrinſeca actu paratum &

a *Prop.* 9.

b Prop. 20.

c *Prop.* 18.

diſpoſitum ad effundendam exiſtentiam in creatâ univerſaliter & plenarié.

Prop. XXIV.

Quicquid non exiſtit vel impoſſibile eſt vel incompoſſibile cum potiori.

a Prop.23. [a] CUm enim ens primum, quantum eſt ex ſe, ſit paratum ad effundendam exiſtentiam, neceſſum eſt, quicquid ab eo natum eſt fluere, actu exiſtere quantum ex eo eſt. Quod ergò non ſit quod non eſt, cauſatur ab aliquo extra ipſum, hoc eſt,
b Prop.20. ex impoſſibilitate effectûs, [b] cùm tota plenitudo entis ſit in primo ente, &, per conſequens, poſſit omne poſſibile. Quare, cùm impoſſibilitas ſit in implicatione contradictonis, ſeu entis

&

& non entis, quicquid non eſt, implicat contradictionem, vel in eſſentiâ ſuâ, & eſt propriè nihil, vel in co-exiſtentiâ diverſorum entium, ut ſi quis petat in univerſo plus eſſe ignis vel aquæ quàm conſiſtat cum incolumitate univerſi.

Prop. XXV.

Ens primum non agit fortuitò, ſed vel ex inclinatione naturæ, vel ex neceſsitate entium creabilium.

[a] Cum enim ens primum ex inclinatione naturæ feratur ad communicandam exiſtentiam, quantum eſt communicabilis; [b] & omne quod non eſt ex impoſsibilitate entium creatorum, habeat non eſſe, palàm eſt, ens primum nihil quaſi

a *Prop.* 23.
b *Prop.* 24.

caſu & extra directionem vel ſuæ naturæ vel creaturarum operari.

Prop. XXVI.

Ens primum ex inclinatione ſua natura non agit niſi Entia.

a *Prop.* 23. [a] CUm enim ens primum operetur per exercitium exiſtentiæ ab exiſtentiâ, fit naturam, ex vi cujus agit, eſſe
b *Prop.* 18. ipſam exiſtentiam. [b] Cùmq; operetur ſine ſubjecto, neque poſsit intelligi actio in non exiſtente, fit exiſtentiam quoque in producto per ſe terminare actionem primi Agentis. Quare, cùm exiſtentia non poſsit intelligi ſine ente in creatis, fit per ſe terminum adæquatum eſſe ens. Et proprium modum agendi entis primi eſſe per exiſten-

iſtentiam producere ens; Quare, ex inclinatione naturæ ens primum non agit niſi Entia.

Prop. XVII.

Ens primum non agit niſi ea quæ nata ſunt ſubſiſtere in hoc ordine naturæ.

[a] CUm enim ex inclinatione a *Prop.16.* ſuâ non agat niſi entia, [b] neceſſitas autem creaturæ non b *Prop.14.* determinet niſi ad ea quæ nata ſunt ſubſiſtere in hoc ordine naturæ, imò impediat, & determinet ad alia non agenda, [c] neq; agat quicquam fortutiò, c *Prop. 20.* vel ex aliis motivis quàm his duobus; ſit, Agens primum non agere niſi quæ nata ſunt ſubſiſtere in hoc ordine naturæ.

Prop. XXVIII.

Omnia & ſingula entia per compoſitionem cum exiſtentiâ immediatè procedunt ab ente primo.

a Prop. 18. [a] CUm enim ens per definitionem exiſtens ſit unicum, cætera omnia ſunt Entia per compoſitionem cum exiſtentiâ. Quare, [b] cùm exiſtentia non poſſit educi de potentiâ ſubjecti, neque ſubjectum eſſe ſine exiſtentiâ, ſit ſubjectum ejus non poſſe accipere eſſe niſi inſtantaneè, eodem modo quo produceretur ſi nihil præextitiſſet. [c] Sic autem exiſtens per compoſitionem cùm exiſtentia non valet illud producere, conſequens eſt itaque omnia & ſingula entia per compoſitionem immediatè fluere ab Ente primo.

b Prop. 21.

c Prop. 22.

Prop.

Prop. XXIX.

Agens, in quo effectus eſt tantummodò eminenter, agit dependenter à ſubjecto.

a Cum enim unumquodq; Agens intendat introducere formam ſuam ſecundum quam agit, & Agens, in quo effectus eſt tantummodò eminenter, agat ſecundum aliam formam quàm ſit illa quam introducit in effectum, palàm eſt, quòd non perficit intentionem ſuam, &, per conſequens, quod impediatur ab aliquo, videlicet à ſubjecto in quo recipitur forma & actio; Cùm itaq; ſubjectum non poſsit impedire effectum, niſi quatenus ſuſcipit actionem præviam ad effectum, clarum eſt, quòd Agens, in quo effectus

a *Axio.4.*

effectus eſt tantummodò eminenter, agat dependenter à ſubjecto, quod erat propoſitum.

Prop. XXX.

Entia per compoſitionem cum exiſtentiâ ſingula & omnia cum ordine quem habent in eſſendo ſunt formaliter in primo Ente.

a Prop. 28. a Cum enim primum Ens agat immediatè ſingula & omnia, agat autem eodem modo, ſive producat ex nihilo, ſive aliud præceſſerit; ſi autem producat ex nihilo, nullum ſit impedimentum ex parte ſubjecti, neque etſi aliud præceſſerit aliquod erit impedimentum à ſubjecto, atque proinde ſemper introducit formam ſecundum quam agit, ſed introducit

ducit formas ſingulorum cum ordine quem habent in eſſendo; Formæ itaque ſingulorum, ſeu ſingula, cum omnibus ſuis limitationibus & conjunctionibus cum aliis ſunt ſecundum formam ſecundum quam agit. Quare, cùm ineſſe formaliter non ſit aliud quàm ineſſe cum omnibus ſingularitatibus & diſtinctionibus, patet, omnia cætera ineſſe formaliter in primo Ente.

Prop. XXXI.

Quæcunq; ſunt in primo ente ſunt de eſſentiâ ipſius.

[a] Cum enim ultima differentia Entis primi ſit ipſa exiſtentia, [b] exiſtere autem, cùm ſit actus ſeu exercitium omnium quæ non ſunt ipſummet

a *Prop.* 15.
b *Prop.* 6. & 9.

met eſſe, ſit poſterius ipſis omnibus, &, per conſequens, quæcunq; ponantur eſſe in primo Ente debeant ſupponi, hoc eſt, eſſe quodammodo priùs & magis in eſſentiâ hujuſmodi Entis quàm ipſa exiſtentia, palàm eſt, omnia ei eſſe eſſentialia; quod erat intentum.

Prop. XXXII.

Eſſentiæ cæterorum Entium ſunt prius in primo Ente quàm in ſemetipſis, & idealiter procedunt ab ipſo.

CUm enim evidens ſit exiſtentias particulares & participatas eſſe poſteriores ipſâ exiſtentiâ à ſe ſubſiſtent& plenariâ, hoc eſt, primo Ente, [a] & eſſentias entium compoſitorum cum exiſtentiâ eſſo rdinatas eſſentialiter ad ſuas,

a Prop. 20.

ſuas, hoc eſt, participatas exiſtentias, &, per conſequens, finaliter ab iis, & poſteriores illis, ſit eſſe poſteriores ipſâ exiſtentiâ Entis primi, & omnibus quæ ſunt in Ente primo. Quare, cùm cætera Entia ſint formalter in Ente primo & ab eo, ſit, eſſe poſteriora in ſemetipſis quàm in eo, & perfectionem eorum conformari illis quæ ſunt in Ente primo, &, per conſequens eſſe, idealiter ab eo; quod erat propoſitum.

Prop. XXXIII.

Eſſentia corporis naturalis eſt illa quæ reddit illud partem Univerſi & inſtrumentum Naturæ.

a ζ Pro.31. [a] Cum enim corpus ſit eſſentialiter inſtrumentum, etiam eſſentia ipſius, ut in primo Ente, eſt eſſe inſtru-
b Prop.30. mentum; [b] ſed eſt in primo Ente cum connexione quam habet ad reliqua, hoc eſt, ad ipſum Mundum ſeu naturam
c Def.4. rerum. [c] Sed Naturam intelligimus eſſe per quam Mundus conſervatur, quæq; rectè dirigit operationes ſingularium Entium, id eſt, cujus inſtrumenta ſunt ſingularia entia. Eſſentia itaq; corporis in Ente primo eſt, eſſe inſtrumentum

Naturæ

Naturæ & partem Mundi; cùm itaq; eſſentia ipſius in ſe ſit eadem quæ eſt in primo Ente, illa eſſentia, &c.

Prop. XXXIV.

Ens incompoſſibile cum potiori, non habet perfectam & propriè dictam eſſentiam.

[a] Cum enim perfecta contradicto non reperiatur niſi in ſubjecto exiſtente,[b] & ens incompoſſibile cum potiori non poſſit habere conſortium exiſtentiæ, niſi naturæ ordo in rebus conſtitutis tollatur aut violetur; tolli autem aut violari ordinem univerſi repugnet ei neceſsitati quâ univerſum fixum eſt & ſtabilitum;[c] univerſum autem fixum ſit, quia primum Ens non agit fortuitò;

a *Axiom.* 10.
b *Prop.* 24.
b *Prop.* 25.

tuitò; palàm eſt, ens incompoſſibile cum potiori non habere ordinem ad exiſtentiam, hoc eſt, eſſentiam, niſi ex conſideratione abſtractivâ & imperfectâ primi Entis, videlicet, ut apprehenditur ſecundum unum prædicatum abſtrahendi abaliis, &, per conſequens, habet rationem imperfectam eſſentiæ, & non propriè dictam, ſicut quæ aliquando exiſtere nata ſunt.

STOECHEIDIS Θ.
Definitiones.

ANimal dicimus corpus quod movet ſemetipſum ex ſenſatione, ſeu cognitione per ſenſus.

AXIOMATA.

1: *OPeratio ſequitur naturam cauſæ.*

2. *Anima, lex intrinſecâ ordinatione naturæ, eſt corpus natum movere ſemetipſum ad conſervationem ſuî.*

3. *Natura dat inſtrumentis diſpoſitionem convenientem actioni quæ per ea fieri intenditur.*

4. *Im-*

4. Impreſsio in ſubjectum facta manet donec aliqua cauſa illam expellat.

5. Quod requirit aliud exiſtere ut ipſum ſit, natum eſt ipſi co-exiſtere.

PHANERA.

1. SEnſus & motus animalis habent originem à cerebro.

2. Animalis membra ſeparata non habent operationes quas habent in toto; v. g. lingua non guſtat, manus non apprehendit, pes non incedit.

3. Partes plantæ non conſpirant ad unam certam operationem.

4. *In*

4. *In ſolis Animalibus ſunt membra libera ad proprios motus.*

5. *Homo movet ſe, ſeu agit proper finem.*

6. *Movens intellectum vel eſt ſenſus vel aliquid à ſenſu relictum.*

Stoe-

Stœcheides ☉.

De eſſentialibus Corporum gradibus.

Propoſitio I.

Dantur in rebus ſpecies quædam corporum ex partibus elementaribus compoſitorum, in quibus Elementa non ſunt actu.

CUm enim ordo Mundi ſit determinatus, neceſſe eſt corpora activa & paſſiva eſſe in certâ quantitate, ſic ut non poſſint eſſe in minori, &, per conſequens, Elementa non

non poſſe agere vel pati niſi ſint in certâ magnitudine; quæ autem non poſſunt agere & pati in dato ordine univerſi, non ſunt partes univerſi,[a] cùm corpora ſint eſſentialiter inſtrumenta. Quare, cùm in confiniis elementorum poſſint ex ſingulis elementis deſignari partes in quantulâcunq; magnitudine, clarum eſt, accipi poſſe ſpecies quaſdam corporum quorum ſingulæ partes ſint elementares, ſed non activæ ſingulatim, quæ tamen conjunctæ cum cæteris ſint activæ, &, per conſequens, non habeant formas Elementorum, ſed duntaxat formam compoſiti; quod erat propoſitum.

[a] ζ Pro. 30.

Prop.

Stœcheides . ☉.

De eſſentialibus Corporum gradibus.

Propoſitio I.

Dantur in rebus ſpecies quædam corporum ex partibus elementaribus compoſitorum, in quibus Elementa non ſunt actu.

CUm enim ordo Mundi ſit determinatus, neceſſe eſt corpora activa & paſſiva eſſe in certâ quantitate, ſic ut non poſſint eſſe in minori, &, per conſequens, Elementa non

non poſſe agere vel pati niſi ſint in certâ magnitudine; quæ autem non poſſunt agere & pati in dato ordine univerſi, non ſunt partes univerſi,[a] cùm corpora ſint eſſentialiter inſtrumenta. Quare, cùm in confiniis elementorum poſſint ex ſingulis elementis deſignari partes in quantulâcunq; magnitudine, clarum eſt, accipi poſſe ſpecies quaſdam corporum quorum ſingulæ partes ſint elementares, ſed non activæ ſingulatim, quæ tamen conjunctæ cum cæteris ſint activæ, &, per conſequens, non habeant formas Elementorum, ſed duntaxat formam compoſiti; quod erat propoſitum.

a ζ Pro. 30.

Prop.

Prop. II.

Primò mixtum eſt Metaphyſicè unum Ens, & habet unicam formam ſubſtantialem.

a Prop. 1. [a] CUm enim primò mixtum ſit Ens ex partibus minimis purè raris & denſis, & ſingulis incapacibus actionis & paſſionis ſecundum ordinem
b nPro. 33. rerum; [b] Rurſus, cùm illa ſit cujuſq; Entis rigoroſa & Metaphyſica eſſentia quam accipit per creationem ſeu generatio-
c Prop. 27. nem à primo Ente, [c] primum autem ens nihil agat niſi quatenus eſt pars mundi, ſit, cùm mixtum ſit primò pars Mundi per rationem mixti, formam mixti eſſe eſſentialem & metaphyſicam & primò acceptam ab Ente primo formam ipſius, &, per

per conſequens, ſubſtantialem rigoroſè & unicam in eo, & non ſupponi formas Elementorum in partibus.

Prop. III.

Primò mixtum eſt magis ens & perfectius quàm elementum.

CUm enim unitatis ratio ſit tollere diviſionem, ſi in eodem rigore unitatis tollitur major diviſio, ûnitas eò perfectior & major eſt. Cùm itaq; unitas Elementi non tollat niſi diviſionem ſecundum quantitatem vel ſecundum materiam & formam; unitas autem primò mixti præterea tollat differentiam ſpecierum quæ natæ ſunt ſequi varietatem raritatis & denſitatis, [a] tollat autem hanc per unitatem rigoroſè metaphyſicam, & per unicam formam

a *Prop.* 2.

formam ſubſtantialem, clarum eſt, primò mixtum eſſe perfectius unum & Ens quàm ſit Elementum.

Prop. IV.

Animal, ut animal, eſt Metaphyſicè unum ens habens unicam formam ſubſtantialem.

a Def. 1. [a] Cum enim Animal exiſtimemus quod ſentit & movet ſeipſum ex paſsione
b Phan. 1. ſenſûs; [b] tum autem ſenſus tum motus quatenus Animalis à cerebro pendeat originaliter, palàm eſt, cætera omnia membra cum cerebro conſpirare ad actionem Animalis, quatenus animalis, &, per conſequens totum Animal eſſe inſtrumentum natum ad actionem cerebri, hoc eſt, ad unam actionem
c Phan. 2. perficiendam. [c] Adde, quod extra

extra compoſitum nullum animalis membrum retineat actionem vel paſsionem animalem; Quare, patet Animal, ut animal, eſſe unicum inſtrumentum naturæ. Quare, [d] cùm primum ens emanet entia per compoſitionem eſſentiæ cum exiſtentiâ, quatenus ſunt partes Mundi & inſtrumenta Naturæ, [e] habeant autem eſſentiales rationes ad unitatem formæ per conformitatem ad idæas in primo Ente, conſequum eſt, Animal eſſe rigoroſè & perfectè unum Ens, [f] & habere unicam formam ſubſtantialem; quod erat propoſitum.

d *η Pro.27.*

e *η Pro.32.*

f *ζ Pro.18.*

Prop. V.

Pura planta non eſt metaphyſicè unum ens, ſed multa mixta.

a *Phan.* 3. [a] CUm enim partes ipſius non conſpirent ad actionem alicujus unius membri, ſeu ad unam actionem, palàm eſt, non eſſe unum inſtrumen-
b *n Pro.* 33. tum naturæ, [b] &, quod ſequitur, non eſſe unum Ens. Rurſus, cùm partes ipſius ſeparatæ retineant eaſdem diſtinctas virtutes quas habebant in toto, clarum rurſus eſt, formas ſingulas eſſe in ſingulis partibus ſimilaribus, &, per conſequens, totum eſſe collectionem plurium mixtorum.

Prop. VI.

Forma ſubſtantialis Entis ſunt omnes determinationes materiei, ſeu ſubſtantiæ, quatenus conſtituunt rationem particularem Membri ſeu inſtrumenti naturæ.

[a] CUm enim Ens accipiat esse quatenus eſt membrum Mundi & inſtrumentum Naturæ, Forma autem ſit ad quam ſequitur eſſe, clarum manet, formam ſubſtantialem entis cujuſq; eſſe rationem inſtrumenti naturæ quæ eſt in eo. Palàm quoq; aliunde eſt, quòd, quoniam inſtrumenti ratio ad operationem dicitur, operatio autem ſequatur quod res eſt & ſit conformis ipſi;[b] res autem ſit quod eſt per determinationes materiei primæ ſeu

a η Prop. 27.

b ζ Pro. 32.

ſubſtantiæ, inſtrumenti ratio non poſsit eſſe aliud quàm dictæ determinationes, non ſingulatim cùm quælibet una limitetur ab aliis, ſed prout conſpirant & coëunt ad finem hujus inſtrumenti, ſeu ad faciendum talis operationis principium; quod erat intentum.

Prop. VII.

In omni ente corporeo diviſibilis eſt ratio ſuppoſiti à naturâ.

a Def. 2. [a] Cum enim ſuppoſitum dicamus Rem naturæ, Naturam autem Rem, quatenus explicatur per definitionem; evidens autem ſit determinationes, quæ cum ordine & indiviſibilitate quadam integrant definitionem, eſſe præterea conſiderabiles in ipſâ re, & ſingulatim

ſingulatim & collectivè abſtrahendo à connexione & ordine, conſequens eſt, notionem ſuppoſiti aliam eſſe & plus includere quàm notio naturæ comprehendat formaliter. Ulteriùs, [b] cùm Elementa non ſint continuè multiplicata, ſicut gradus raritatis & denſitatis, clarum eſt, plures gradus raritatis & denſitatis ſucceſſivè in eodem elemento reperiri, quorũ varietas cùm non poſſit ad eſſentiæ rationem, quæ eſt indiviſibilis, niſi materialiter pertinere, variatio eorum ſic variat ſuppoſitum, ut non tangat naturam ſeu eſſentiæ rationem. Quare neceſſe eſt realem diviſibilitatem eſſe inter ſuppoſitum & naturam in Elementis. Et cùm mutatio rari & denſi, quæ non variat elementi rationem ſi intercidat primò-mixto, b γ Prop. 13.

 non

non variet ipſius rationem, ut quæ ex elementis, quæ manent eadem, ſit compoſita, ex primò-mixtis verò ſint compoſitæ ſimilares partes Animalium; conficitur, in omnibus corporibus variationem contingere in ſuppoſito & non in naturâ, &, per conſequens, Metaphyſicè & reipſâ diviſibilitatem inter ſuppoſitum & Naturam intervenire.

Prop. VIII.

Si inſtrumentum aliquod ſit factum ad plures operationes ſubordinatas, ſic ut primò ſit ad unam, ad reliquas autem propter illam, manente facultate ad primam, erit idem inſtrumentum, etſi facultates ad cæteras,

cæteras, vel certè aliquas cæterarum, deficiant.

CUm enim cæteræ operationes vel purè conſequantur ad primam, vel ſint intentæ, & quaſi mediæ ad primam, evidens eſt, rationem eſſentialem inſtrumenti adæquatè dici ad primam, &, per conſequens, dum eſt inſtrumentum ad primam, habere eandem rationem eſſentialem integrè, etſi non derivatam integrè, ſeu ad omnia ad quæ derivari nata eſt, hoc eſt, non in ſubjecto æquè perfectè diſpoſito ad operationem primam. Cùm itaque Finis ſufficienter habeatur per hoc inſtrumentum, clarum eſt, inſtrumenti ad eundem finem, hoc eſt, eandem inſtrumenti rationem permanere.

Prop. IX.

Animal poteſt eſſe idem in diverſis quantitatibus, & quantumvis aliquibus membris ſit mulilatum.

a *Axio. 2.* Cum enim Animal ex intrinſecâ intentione naturæ ſit ens natum conſervare ſemetipſum, ab intrinſeco prima operatio Animalis eſt motus ſeu appetitus ad alimentum ſeu conſervationem ſui. Cùm itaque videamus Animalia hunc actum, & effectum ipſius, hoc eſt conſervationem ſuî in diverſis quantitatibus, atq; etiam ſine aliquibus membris, ſufficienter perficere, clarum eſt, ſub diverſis quantitatibus, & etiam trunca aliquibus membris, rationem eſ-

ſentialem

ſentialem ejuſdem Animalis retinere.

Prop. X.

Ulima Animalis differentia, ſeu individualitas, eſt ordo ad illam actionem & eo modo peragendam quo nata eſt peragi ex vi omnium determinationum ſubſtantiæ quæ ſunt in ſuppoſito in primo inſtanti conceptionis, hoc eſt, dum habet primum actum ſenſationis in cerebro.

[a] CUm enim animal vocemus Ens ex ſenſatione operativum, ſenſatio autem paſſio ſit à circumſtanti naturâ in cerebro facta; non poſsit autem deeſſe Agens quàm primùm cerebrum eſt capax ſenſationis; fit, quàm primùm cerebrum eſt, eſſe primam ſenſationem. Cùm a *Def.* 1.

itaq; cerebrum ſit quaſi proprium & principale membrum Animalis, ut Animalis, palàm eſt, non eſſe Animal, donec cerebrum ſit cerebrum, &, quod ſequitur, eam eſſe primam conceptionem Animalis quæ terminatur ad primam ſenſationem. Ulteriùs, [b] cùm omnia accidentia intrinſeca corpori non ſint aliud quàm determinationes & modificationes materiei & ſubſtantiæ, omnes autem hæ temperent ipſam ſubſtantiam, & reddant eam plùs vel minùs aptam ad intentum naturæ, ſeu actionem propter quam natum eſt, patet, reſultare ex his omnibus aptitudinem indiviſibilem hujus ſubſtantiæ ad actionem, &, per conſequens, aptitudinem ad certum & indiviſibilem modum perficiendi talem actionem;

[b] ζ Prop. 32.

nem; Quare eſſentialem & ultimam rationem hujus inſtrumenti, ſeu individualitatem Animalis; quod erat intentum.

Prop. XI.

Inter corpora, ſolum Animal ex inſtituto Naturæ natum eſt movere ſeipſum.

[a] CUm enim Natura det diſpoſitionem convenientem actioni quam intendit ab inſtrumento aliquo perfici; [b] quod autem movetur, natum ſit moveri ab alio, neceſſe eſt, ſi corpus aliquod moveatur à ſe, unam ejus partem moveri ab aliâ, &, ſi ex inſtituto Naturæ hoc fiat, virtutem alietatis & disjunctionis ab ipſâ naturâ tali corpori eſſe implan-

a *Axio.* 3.

b *β Prop.* 3. & 4.

plantatam, hoc eſt, ſic formatum tale corpus ut ſit ſpatium flexile & libertas inter partem & partem, adeò ut una pars ſine reliquâ & aliter quàm reliqua moveri poſſit.

c *Phan.* 3. [c] Cùm itaq; videamus hoc in ſolis Animalibus in quibus ſic ad articulos compoſita ſunt membra ut quaſi extrinſecùs colligata, intrinſecus verò diverſa & diſſepta ſint, & libera ad motum ſtante reliquo membro, palàm eſt, ſolum Animal ex intentione naturæ natum eſſe movere ſe. Quod autem vel Elementa, vel mixta homogenea aut heterogenea, interdum per unam partem alterent vel moveant aliam per accidens, &, ex conſequentibus, ad intentionem evenire.

Prop.

Prop. XII.

Forma Animalis per ſe ſic eſt in toto ut non ſit in partibus.

[a] CUm enim forma ſit ipſa ſubſtantia rei, ſeu ipſæ determinationes ſubſtantiæ, quatenus notio ſubſtantiæ particularis ſurgit ab ipſis; [b] Notio autem Animæ ſeu formæ Animalis ſit eſſe facultatē movendi ſemetipſum, neque talis facultas intelligi poſſit ſine pluribus partibus quarum alia moveat, alia moveatur; Mainfeſtum eſt, non poſſe intelligi Animam niſi in toto quodam ex parte movente & aliâ motâ. Non itaq; in ſingulis partibus poteſt inexiſtere notio Animæ, &, per conſequens, Anima. Forma itaq; Animalis eſt abſolutè in toto, non autem in ſingulis partibus.

a Prop. 6.
b Def. 1.

Prop.

Prop: XIII.

Forma elementorum & mixtorum non ſunt in ſingulis partibus ſubjectorum, ex neceſsitate naturæ, ſed non ex intentione.

a Prop. 1. a CUm enim minimæ partes Elementorum quæ integrant primò-mixta, non ſint ex ſeſe activæ vel paſſivæ, & proinde non Entia neq; capacia ſpecialis formæ ſubſtantialis, palàm eſt, notionem formæ mixti vel elementaris non poſſe attribui his partibus & ineſſe in ipſis. Hæ itaq; formæ non ſunt in ſingulis partibus ſuorum ſubjectorum. Sed neq; minùs manifeſtum eſt, non poni in definitione elementi vel mixti, quòd aliquæ ipſorum partes

ſint

ſint incapaces formarũ, quare hoc non inſtitutum eſt ad aliquam actionem à naturâ intentam, ſed efficitur ex incapacitate ſubjecti circa quod natura operatur, vel ex eo quod non ſtet cum perfectione naturæ, & agentia & paſſiva adeò exigua exiſtant; quod erat intentum.

Prop. XIV.

Quod ex intento naturæ movet ſemetipſum, & hoc facit à corporis extrinſeci impulſu, eſt Animal.

[a] Cum enim habere diviſibilitatem, ſeu quantitatem ſit de ratione corporis, quod non eſt quantum non eſt corpus. [b] Cùm itaque actio corporis ſit conformis naturæ corporis, etiam actio corporis diviſi-

a Pro.2.

b Axio. 3.

bilis, actio autem diviſibilis non poteſt eſſe circa ſubjectum indiviſibile; quodcunq; igitur movetur à corpore ipſum quoq; eſt corpus. Quare, ſi quid ad movendum ſeſe ex inſtituto Naturæ indiget impulſu ab extrinſeco corpore, eſt corpus ex inſtituto Naturæ natum
c Prop. 11. ad ſe movendum, [c] hoc eſt, Animal; quod erat propoſitum.

Prop. XV.

Animal, ſi moveat ſe cauſalitate Finali, eſt perfectius quàm ſi ſe moveat tantùm efficienter.

CUm enim in omni agente conſiderandum ſit & quod poſſit agere, & quod procedat ab actu agendum, & virtus

virtus quâ poteſt agere conſtituat illud in ratione cauſæ effectivæ: Quod verò procedat ad agendum, pertineat ad cauſam finalem; evidenſq; ſit illud, quod facit Agens agere quod ex ſe poteſt, uti eo & movere illud, &, per conſequens, eſſe nobilius & perfectius eo, conficitur Animal quod movet ſemetipſum ad agendum finaliter, hoc eſt, quod natum eſt applicare ſuam virtutem effectivam ad movendum ſe, eſſe perfectius eo cujus virtus movendi ſe applicatur ab alio ad actionem ſeu ad movendum ſe.

Prop. XVI.

Finis, ſecundum exiſtentiam ſuam quam habiturus eſt in rebus, eſt actu in Animali movente ſeſe cauſalitate finali.

a Prop. 15. [a] Cum enim Animal movens ſeſe cauſalitate finali efficiat verè & phyſicè in ſemetipſo applicationem virtutis ſuæ efficientis, ad movendum ſe, clarum eſt, in ipſo eſſe vim hoc faciendi. Quare, cùm virtus quæ hoc facit ſit bonitas finis, & bonitas Finis quæ movet Agentem ſit illa bonitas quam habet extra Animal in ipſis rebus & ſuâ exiſtentiâ in iis, manifeſtum eſt, hanc bonitatem & exiſtentiam eſſe in ipſo Animali, & habere in eo vim movendi

rendi ipſum, & applicandi virtutem ipſius effectivam ad agendum & movendum ipſum Animal.

Prop. XVII.

Animal movens ſeſe cauſalitate finali, non eſt purè corporeum & corpus.

[a] Cum enim evidens ſit, materiam eſſe ex ſeſe imperfectiſſimum gradum qui ſit in ſubſtantiâ, [b] neceſſe eſt, determinationes ipſius eſſe quibus perficiatur in ratione ſubſtantiæ, & quæ per complexum ipſius integrent ſubſtantiam. Quare, integra ſubſtantia, præſertim cum exiſtentia ſibi propria non poteſt eſſe determinatio corporis, ut corporis. [c] Cùm ergò Animal movens ſeſe

a *Prop.* 8.
b *Prop.* 6.
c *Prop.* 6.

ſeſe cauſalitate finali habeat finem, hoc eſt, aliud ens cum exiſtentiâ ſibi propriâ inexiſtentem ſibi, palàm eſt, ſubjectum impreſſionis talis non eſſe purè corpus, ſed naturam per ſubſtantiam & exiſtentiam determinabilem.

Prop. XVIII.

Homo compoſitus eſt ex corpore & ſpiritu, & eſt formaliter corpus, virtualiter ſpiritus.

a ζPhan.5.2 Cum enim experimento conſtet Hominem movere ſemetipſum cauſalitate finali, & impelli ad hoc à cor-
b Prop.14. & 17. poribus circumſtantibus, [b] palàm eſt, & eſſe Animal, & non
c ζPro.10. eſſe purum corpus. [c] Cúmq; partes veri compoſiti, ſeu entis verè unius, non poſſint eſſe actu, rurſus confectum eſt, non eſſe duas ſubſtantias actu in homine.

mine. Confectum eſt itaque
ſe duas ſubſtantias virtute,&
iam ex utraq; tertiam actu.
Ulteriùs, [d]cùm ſubſtantia,quam [d] *Def. 3.*
ſpiritum dicimus, includat ex-
luſionem materialitatis,[e]corpus [e] ζ *Prop. 13. & 14.*
autem habeat materiam&quan-
titatem, clarum eſt, hominem
& eſſe formaliter corporeum,
& non eſſe formaliter ſpiritum.
Non tamen eſt illud corpus quod in ſeparatione ſeu diviſione Animalis eſt manſurum,
& non erit virtute ſpiritus, ſed
aliud cujus illud futura eſt pars
per diviſionem exiſtens.

Prop. XIX.

Diviſibilitas Hominis in corpus & ſpiritum eſt diviſibilitas formalis.

[a]Cum enim unumquodq; [a] *Axio. 1.*
ſit activum, quatenus eſt
Ens,

b *Phan. 5.* Ens; [b] Homo autem quatenus virtute eſt ſpiritus, agat ſe cau-
c *Prop. 15.* ſalitate finali, [c] & cauſalitas finalis moveat efficientem, & ſit potior illa; homo autem ut corpus non moveat ſeſe niſi efficienter, palàm eſt, hominem eſſe perfectiorem & magis ens, quatenus eſt virtute ſpiritus, quàm quatenus eſt virtute corpus & Animal purum. Quare, cùm perfectio & entitas pertineat ad formam, fit, rationem ſpiritus in homine eſſe maximè formalem partem quæ ſit in homine, & quodammodo formam formæ puri Animalis quam movet. Diſtinguitur itaq; à materiâ tanquam forma, & diviſibilis eſt ab illa ſicut forma à materiâ & ſubjecto.

Prop. XX.

Si diviſibilitas hominis in corpus & ſpiritum foret quanta continui in partes, cauſalitas finalis non indigeret motione ab extrinſeco corpore.

[a] CUm enim una pars continui agat in aliam, & patiatur ab ea ſicut à ſubſtantiis diſtinctis, palàm eſt, ſpiritum quoque hominis, ſi parem haberet diviſibilitatem à corpore, futurum ad eam, quoad actionem & paſsionem, quaſi foret ſubſtantia abſolutè diſtincta. Sed, ſi foret ſubſtantia penitus diſtincta, agere corpus non poſſet in illum, [b] cùm nullus poſſet eſſe contactus corporis ad ipſum, [c] neque corpus poſsit agere niſi per contactum, non poſſet

a ζ Pro. 16.
b β Prop. 7.
c β P. o. 27.

itaq; homo moveri ab extrinſeco ad cauſalitatem finalem, & per conſequens non indigeret tali motione.

Prop. XXI.

Cauſæ actu cauſantis non ſolùm eſſentia ſed ipſum actuale eſſe eſt, participatè in actione.

CUm enim actio vel ſit in inſtanti vel in tempore, & ſi in inſtanti eo ipſo requirat cauſam exiſtere; ſi in tempore ſit motus, & motus in continuâ ſucceſſione, & continua ſucceſsio in perpetuâ novitate exiſtentiæ, palàm eſt, eſſe actionis ſemper actu exiſtere à
a 1. *Prop.* 9. cauſa. [a] Quare, cùm exiſtentia cauſæ ſit ipſum exercitium omnium facultatum cauſæ, patet, de ratione actionis eſſe actu ex-

iſtere

iſtere à cauſa exiſtente. Ipſa itaque exiſtentia cauſæ eſt magis & formaliùs in actione quàm eſſentia, cùm ſit exercitium facultatis jungens principium principiato, eſſentiam putà cauſæ ipſi actioni.

Prop. XXII.

Objecta per ſenſus immediatè impreſſa homini ſecundum facultatem ſpiritualem ſeu intellectum, ſunt fixa in ipſo, quia eſſe eorum factum eſt eſſe ipſius Hominis.

[a] CUm enim impreſſio per ſenſus facta ſit motus ab objecto præſente & actu operante tum in ſenſum tum per ſenſus in intellectum, evidens manet, Exiſtentiam objecti non ſolùm eſſe participatè in ipſo ſenſu,

a *Prop.* 11.

Prop. XXIII.

Objecta, quæ inſunt Homini per connexionem ad ea quæ immediatè inſunt per ſenſationem, fixa ſunt in intellectu, quia eſſe eorum eſt eſſe ipſius Hominis.

CUm enim objecta, quæ inſunt per connexionem ad objecta per ſenſationem in exiſtentia, inſint per diſcurſum, diſcurſus autem non fiat niſi aſſerendo trium objectorum unum eſſe alterum quià utraque ſint unum cum tertio, evidens eſt, unam eſſe exiſtentiam trium objectorum prout ſunt fixa in intellectu; [a] quare cum exiſtentia ſenſu perceptorum ſit ipſa exiſtentia hominis quatenus eſt mens ſeu intellectus, etiam cæterorum exiſtentias

[a] *Prop.* 22.

eſſe eandem,& fixas in homine quatenus ſunt illa.

Prop. XXIV.

Intellectus, ſeu Homo quatenus intellectus, eſt facultas exiſtendi, quod eſt quia eſt; & cætera connexa, quia ſunt aliquid ipſius Intelligentis.

Cum enim non poſsit Homo percipere ſe moveri niſi eo ipſo,& à priori percipiat ſe eſſe, palàm eſt, intellectum ipſius per prius eſſe facultatem percipiendi ſe eſſe, quàm percipiendi ſenſu cognita eſſe, hoc eſt,eſſendi quod ipſemet ſit quã quod alia ſint. Hominem itaq; ipſumeſſe,immediatè&ſine alio ſit unum cum intellectu, & per conſequens, hominem eſſe, & intellectus ſunt actus & potentia

tia ad invicem, quomodo actus & potentia poſſunt intervenire in hoc caſu, & intellectus facultas eſſendi ipſe Homo quatenus exiſtens, per ſe & ex ratione ſuâ; Et, per conſequens Homo ut exiſtens, ſeu quia eſt, actus proprius ipſius, & per & propter quem cætera cum ipſo connexa inſunt intellectui. Ergo, &c.

Prop. XXV.

Quæ connexa ſunt alicui per ſenſus percepto, etſi forent actu infinita, poſſent ſimul conſiſtere in Homine in intellectu.

[a] CUm enim quod requirit aliud exiſtere ut ipſum exiſtat, eo ipſo ſit natum coexiſtere ei; quæ autem connexa ſunt objecto vi ſenſus in- ex- a *Axio.* 5.

inexiſtenti in intellectu per diſcurſum requirant omnia media connexionis ſimul exiſtere, cúm connexio ab iis pendeat, clarum eſt conſiſtere cum illo. b Axio. 2. Cúm ergo [b] ſimilia objecta (ſaltem in numeris & ſpeciebus magnitudinis) nullum finem habeant, ſequitur quotcunq; ſunt poſſe ſimul in intellectu inexiſtere.

Prop. XXVI.

Objecta quæ non habent inter ſe connexionem, etſi infinita, nata ſunt ſimul conſiſtere in intellectu.

Cum enim objecta non propterea quia ſunt connexa poſſent ſimul exiſtere ſi ratione multitudinis repugnarent coexiſtentiæ, clarum eſt prævié

præviè ad connexionem, neque ex parte intellectûs neque ex parte objecto-rum eſſe repugnantiam ad co-exiſtentiam ipſorum in intellectu ratione multitudinis. Quare evidens eſt multitudinem ex ſeſe non gravare intellectum. Cum itaque objecta diſparata, & quæ ſingula ſenſu ſunt percepta, poſſint plura ſimul ineſſe, poterunt eodem jure etiam infinita.

Prop. XXVII.

Intellectus humanus in ſuo genere eſt abſolute infinitus.

[a] Cum enim ſi non deſint Agentia & cauſæ ad imprimendum, non ſolum quæcunq; ſunt in rebus, ſed abſolutè infinita objecta poſſint ab *a Prop. 25. & 26.*

intellectu ſimul comprehendi, clarum eſt, infra ſuum modum recipiendi objecta, intellectum extendere ſe ad abſolutam infinitatem, &, per conſequens, potentiam ipſius eſſe abſolutè infinitam infra ſuum genus; quod erat propoſitum.

Prop. XXVIII.

Impreſſiones à ſenſibus mediatè vel immediatè in hominem factæ, ſunt formaliter materiales, ſed potentiâ & virtute ſpirituales.

Cum enim ſenſus ſint materiales ſicut & cerebrum, clarum eſt, impreſſiones[a] ab iis in cerebrum factas non poſſe eſſe aliud quàm determinationes quaſdam cerebri, & per conſequens, ſicut cerebrum eſt

a {Pro. 32.

forma-

formaliter materiale, ità & impreſſiones. [b] Cúmq; ex aliâ parte ex qualitate impreſſionum conſtet ipſum cerebrum, ſeu hominem, eſſe virtute immaterialem; magis conſtat ipſas impreſſiones eſſe virtute ſpirituales; quod erat intentum. b *Prop.* 17. & 8.

Prop. XXIX.

Intellectus in homine non eſt natus quicquam intelligere, niſi actu feriatur à ſenſu, mediatè, vel immediate.

Cum enim palàm ſit organa cognitionum eſſe corpora, [a] & per conſequens, non operari niſi impulſu alieno; [b] movens autem cerebrum vel ſit ſenſus vel aliquid à ſenſu relictum ſeu memoria, niſi alterum horum, hoc eſt, ſenſus mediatè a *β Prop.* 3. & 4. b *Phan.* 6.

mediatè vel immediatè moveat, non intelligit Homo, & hoc vocant Philoſophi, *niſi ſpeculetur phantaſmata.*

Prop. XXX.

Cerebrum per diverſas cognitiones accipit diſpoſitiones materiales diverſas.

a Prop. 29. [a] CUm enim ſine novâ motione cerebri homo nihil intelligat, novam autem motionem neceſſum ſit novā impreſſionem corpoream in cerebro efficere, palàm eſt, ex ſingulis cognitionibus, cerebrum manere mutatum ſecundum diſpoſitiones materiales, & per conſequens faciliorem & fortiorem eſſe intellectionem aliquorum objectorū (eorum nempe quæ ſæpiùs cogitantur) quàm aliorum

rum, ſed & cerebrum eſſe aptum per cogitationem diverſorum objectorum ad ea rurſus cogitanda. Cúmque intellectus per connexionem deducatur ab uno objecto ad plura, neceſſum erit quaſdam ſeries objectorum ſeu corpicellorum ad cerebrum pertinentium & ſeſe mutuò inducentium in cerebro eſſe ordinata, & ſimilia plura, quæ experientia docebit, ex his principiis oriri.

Prop. XXXI.

Et ſi in parte quatenus materiali impreſsio non faciat niſi participatum & virtuale eſſe objecti, tamen in ſpirituali virtute ponit ipſum eße rei formaliter.

CUm enim objectum ſit plerumque Ens conſtans &

& permanens, impreſſio verò motus, hoc eſt, ſucceſſio aliqua participata de objecto clarũ eſt, exiſtentiã conſtantẽ objecti non eſſe in eâ formaliter, &, conſequenter neque in ſubjecto ipſius quatenus eſt corporeum, ſed illam virtutem ab objecto fluentem quæ ſucceſſioni ejuſmodi eſt accommodata. Cùm itaq; ex adverſo (teſtante id nobis ipſâ mente noſtrâ) evidens ſit, nos cogitare de objecto ipſo formaliter, de eo enunciare quod ſit in rebus & in diſcurſibus & operationibus ab iis pendentibus id præſupponere, patet, in mente formaliter inexiſtere ipſum eſſe objecti.

Prop.

Prop. XXXII.

Homo, ſecundum intellectum, eſt virtus quædam conſtans ex omnibus impreſſionibus ſpiritualibus, non includentibus contradictionem à principio vitæ uſq; ad ejusdem exitum introductis.

[a] CUm enim neceſſe ſit quod ſemel factum eſt manere donec cauſa aliqua inducens oppoſitam diſpoſitionem in ſubjectum agat, ſed nulla ſit diſpoſitio oppoſita inexiſtentiæ ſubſtantiæ alicujus in intellectu, cùm nulla fuerit in rebus oppoſitio; ſint autem in intellectu ut erant in rebus quoad eſſe in loco & tempore, ſed neque à parte intellectus ſit aliqua repugnantia, [b] cùm ille vel infinitorum ſit capax modò non

a *Axio.4.*

b *Prop.27.*

non ferant ſecum contradictionem, palàm fit, non poſſe eſſe cauſam introducentem diſpoſitionem oppoſitam, & per conſequens omnes impreſſiones non contradictivas, à primo ortu Animæ uſq; ad mortem in eam factas, manere in intellectu, ſeu Animâ,[c] & Animam eſſe virtutem quandam ex omnibus integratam.

[c] Prop. 24.

Stæ-

STOECHEIDIS I.

Definitiones.

1. *Cognoſcere eſt eſſe Ens ut ens ſeu ut aliud.*

2. *Situs in loco eſt propinquitas & diſtantia ab aliis corporibus.*

AXIOMA.

Poſitis cauſis omnibus, ponitur effectus.

PHANERA.

1. *Homo ſimul cognoſcit pauca.*

2. *Cognitio veritatis connexæ confirmat Scientiam præcogniti.*

STOE-

STOECHEIDES I.

De Animâ ſeparatâ & Spirituum Naturâ.

Propoſitio I.

Homo ſecundum intellectum, ſeu mens, eſt virtute ſubſtantia integra ſeu exiſtens.

a θ Pro.24.[a] CUm enim fixio per ſeſe hominis ſecundum mentem ſit ad ſeipſum ut exiſtentem, palàm eſt, mentem eſſe capacitatem ad Ens integrum, & non ad par-
b θ Pro.17. tem entis. [b] Cúmq; pars ſeu potentia entis ſit capax, ſeu potentia ad actum, hoc eſt, ad aliam

aliam partem ejuſdem entis, clarum fit, capacitatem intellectus non eſſe capacitatem quæ nata ſit eſſe in parte, ſed quæ nata ſit eſſe in ente integro, ſeu capaci exiſtentiæ, hoc eſt exiſtente. [c] Quia tamen partes compoſiti formalis non ſunt in eo actu, manet hanc ſubſtantiam eſſe tantummodò virtualiter in homine. Homo ergo, &c. c ⟨Pro.10.

Prop. II.

Si diſſolvatur compoſitum formale hominis in corpus & ſpiritum, mens ſeu ſpiritus ex vi talis diſſolutionis non interibit.

[a] CUm enim ſit in homine, quatenus mens eſt, virtus ſubſtantiæ integræ ſeu exiſtentis, clarum eſt, eſſe in eo, ſecundum mentem, capacitatem a Prop. 1.

exiſtentiæ

exiſtentiæ ſeu virtutẽ cui competit ex ſeſe eſſe ſubjectum exiſtentiæ.[b] Cum itaq; Ens per definitionem non deficiat dare exiſtentiam ubicunque non deeſt ſubjectum, clarum eſt exiſtentiam fore in mente non obſtante diviſione à corpore. Non interibit itaque mens.

b n Prop. 23.

Prop. III.

Mens, ſeu Anima ſeparata, ſemel exiſtens non poteſt poſtmodum privari exiſtentiâ.

a n Pro. 23. [a] Cum enim ex parte influentis non poſsit deficere exiſtentia quamdiu in ſubjecto manet capacitas, non poteſt interire Ens niſi per diviſionem ſubjecti ab Ente, hoc eſt, capacitate exiſtentiæ, & per conſequens non poteſt interire

Anima

Anima ſemel exiſtens niſi capacitas exiſtendi ſeparetur ab eâ. Quare [b] cùm in Ente non ſit diviſibilitas ſubſtantialis niſi in materiam primam & actum & exiſtentiam, in Animâ vero ſeparatâ non ſit materia, [c] forma autem ſit ex ſeſe ad quam ſequitur exiſtentia, clarũ eſt, ab Animâ ſeparatâ, hoc eſt purâ formâ, & ex propriis nata exiſtere, non poſſe tolli capacitatem exiſtentiæ, & per conſequens, neque ipſam exiſtentiam. b II Prop. 8. c ꝣ Def. 1.

Prop. IV.

Anima ſeparata neque fit per creationem, neq; per converſionem, ſed per puram diviſionem.

[a] Cum enim accipiat exiſtentiam per corruptionem a Prop. 2.

nem præexiſtentis fit ex præjacente ſubjecto alterationis, &, per conſequens, non ex nihilo. Rurſus, cùm alteratio præcedens ſit clarè motus ad eſſe cadavereum, hoc eſt, inducat diſpoſitiones contrarias Animæ, & ſit nullo modo major perfectio Animæ, palàm eſt, ſubſtantiam Animæ non accipere eſſe ſed magis non eſſe, quantum eſt ex vi cauſarum alterantium: ſequitur itaque tales cauſas non aliud agere quàm ut eam dividant à corpore: quare, Anima purè per diviſionem accipit exiſtere ſeparatè per exiſtentiam quam virtualiter præhabebat.

Prop.

Prop. V.

Corpus non recipit exiſtentiam per ſe, ſicut forma ſubſiſtens ſeu ſpiritus.

[a] CUm enim corpus conſiſtat ex materiâ & formâ, ſeu potentiâ & actu, neceſſe eſt vim receptivam corporis eſſe potentiam, & quicquid recipitur in toto ratione ipſius recipi, & in formâ non eſſe vim receptivam, utpote condiſtinctâ à vi receptivâ. [b] Cùm itaq; exiſtentia non inſit toti niſi ratione formæ, non recipitur niſi ratione ipſius: Non itaque recipitur quaſi correſpondens virtuti receptivæ, ſed quaſi quiddam pertinens & adhærens ad formam quæ eſt per ſe actus potentiæ receptivæ. Spiritus è diverſo, ſeu forma ſubſiſtens, [c] cùm

a ζ *Pro.* 14.
b *n Prop.* 7.

c n Prop.8. [c] cum non habeat aliam vim receptivam niſi ratione actûs, habet immediatè & per ſe ordinem ad exiſtentiam, quare recipit exiſtentiam per ſe ut exiſtentiam.

Prop. VI.

Forma ſubſiſtens, ſeu ſpiritus eſt cognoſcitivus ſuimetipſius.

a Prop.5. [a] CUm enim ordo eſſentialis ipſius ſit ad exiſtentiam per ſe, & quatenus hæc exiſtentia eſt, [b] ſit autem exiſtentia b n Prop.7. actuatio omnium quæ in ſubc n Axi. 1. jecto inſunt, [c]neq; poſſit intelligi niſi actu hoc perficiens, Ordo formæ ſubſiſtentis ad exiſtentiam eſt ad exiſtentiam ut complexam cum ſubjecto, & per conſequens etiam ad ſubſtantiam cujus eſt exiſtentia. Quare

Quare ſpiritus per ipſam receptionem ſeu conjunctionem exiſtentiæ fit mediante exiſtentiâ conjunctâ ſuæ eſſentiæ, ſed non per modum partis, cùm idem non poſſit eſſe pars ſui ipſius, quare per modum Entis exiſtentis, hoc eſt, aliûs. Quare [d] cùm cognoſcere ſit eſſe aliquid per modum aliûs, palàm eſt, omnem ſpiritum cognoſcere ſuam ſubſtantiam eo ipſo quod exiſtit. d Def. 1.

Prop. VII.

Anima ſeparata in primâ ſeparatione cognoſcit omnia quæ cognovit in corpore.

[a] CUm enim omnes impreſſiones, quæ factæ ſunt in eam toto tempore vitæ, conflent ipſam, & per conſequens maneant a 9 Pro. 32.

b Prop.6. maneant in eâ; [b] ipſa autem purè ex vi ſeparationis cognoſcat ſemetipſam, quatenus conjuncta, eſt exiſtentiæ ſuæ, c nProp.9. [c] exiſtentia autem ſit actuatio ipſius ſecundum omnes virtutes quas invenit in illâ, ſit, eam cognoſcere ſeſe ſecundum d Def.1. omnes has impreſſiones, [d] quæ cùm ſint totidem objectorum exiſtentiæ in ipſâ, clarum manet, ipſa objecta eâdem cognitione in ipſâ cognoſci.

Prop. VIII.

Anima ſeparata eſt cognoſcitiva omnium deducibilium ex cognitis in corpore.

a Prop.7. [a] CUm enim maneant in Animâ ſeparatâ virtutes quas habuit in corpore, habet vim comparativam & diſcurſivam,

vam, & nata erit deducere ex præcognitis quæcunq; ſunt deducibilia ex iis. [b] Quare, cùm omnia quæ cognovit in corpore ſint cognita ipſi in primâ ſeparatione, nata erit cognoſcere etiam omnia quæ ſunt deducibilia ex iis. b *Prop.* 7.

Prop. IX.

Diviſibilitas Animæ ſeparatæ & cognitionis major eſt diviſibilitate Animæ ab exiſtentiâ.

CUm enim diviſibilitas Animæ & cognitionis integretur ex conjunctione Animæ ad exiſtentiam (quod enim non eſt, non eſt cognoſcitivum) & [a] rurſus exiſtentiæ ad Animam ut cognoſcatur, pàlam eſt diviſibilitatem Animæ à ſeipſâ, a *Pro.* 6.

ſâ, ut cognitâ, eſſe quodammodo duplam diviſibilitatis Animæ ab exiſtentiâ, &, quod ſequitur, majorem; ut eſt propoſitum.

Prop. X.

Cognitio ſuæ eſſentiæ eſt inſeparabilis ab Animâ ſeparatâ exiſtente, cæteræ cognitiones potuerunt non inexiſtere.

a Prop. 6. Cum enim cognitio ſuæ[a] eſſentiæ non ſit aliud quàm illa conjunctio Animæ ad exiſtentiam quæ eſt propria ſpirituum, palàm eſt, non poſſe intelligi Animam eſſe exiſtentem & non intelligere ſemetipſam. Rurſus, cùm aliqua objectorum cognitorum in corpore potuiſſent non eſſe in corpore cognito, clarum eſt,

cog-

cognitionem ex eâ parte potuiſſe fuiſſe defectuoſam, quatenus cognitio Animæ ſeparatæ pendet ex impreſſionibus factis in corpore; quod erat propoſitum.

Prop. XI.

Spiritus eſt Ens perfectius quàm ſit corpus.

[a] Cum enim exiſtentia ſit exercitium actuum ſibi ſubjectorum, [b] neque perfectio aliqua ſit in iis quæ non exercentur, palàm eſt, in unoquoq; eatenus eſſe perfectionem quatenus eſt exiſtentia, & capacitatem ſeu ordinem ad exiſtentiam eſſe perfectionem rei quatenus præintelligitur ad exiſtentiam. [c] Cùm itaque ordo quem habet ſpiritus

a n Pro. 9. b n Prop. 2 c Prop. 5.

tus ad exiſtentiam, comparatus ad ordinem quem habet corpus, ſit quodammodo formalis & per ſe; ordo autem corporis materialis & ratione partis, manet perfectiorem eſſe ordinem ſpiritûs quàm corporis ad exiſtentiam, hoc eſt, rationem Entis in ſpiritu eſſe perfectiorem quàm in corpore.

Prop. XII.

Spiritus habet virtutem effectivam.

a Def. 2. [a] Cum enim illud dicatur efficere ſeu agere cujus eſſe eſt tale ut aliud ſit ex hoc quod ipſum Agens ſit, patet exiſtentiam Agentis eſſe illud ex quo Agens habet eſſe Agens, &, quod ſequitur, quantò ſubſtantia eſt perfectior in exiſtendo tan-

tantò eſſe perfectiorem in agendo, & menſuram virtutis effectivæ eſſe ordinem ſeu proportionem ad exiſtentiam, [b] Quare, cùm ſpiritus ſit perfectius Ens quàm corpus, habere etiam perfectiorem vim effectivam & proportionatam ſuo modo exiſtendi. b Pro. 11.

Prop. XIII.

Spiritus non eſt quantus ſeu continuè diviſibilis.

[a] Cum enim ſpiritus non ſit corpus ſeu compoſitus ex potentiâ & actu ſubſtantiali, [b] omne autem quantum ſit ex iis compoſitum, palàm eſt, ſpiritum non eſſe quantum; quod erat intentum.

a 11 Def. 3.
b 7 Pro. 14.

Prop. XIV.

Spiritus non eſt diviſibilis in plures ſpiritus homogeneos, ſeu ejuſdem naturæ.

a ζDef. 8. [a] Cum enim diviſio ſit plurium ex uno productio, neceſſe eſt, ſpiritum ex quo fiunt plures per diviſionem, habere plus de ſubſtantiâ in toto quàm in potentiâ ad unam partium in quas eſt reſolubilis, &, per conſequens, eſſe majorem in toto quàm in parte, hoc eſt, b Prop. 13. eſſe quantum; [b] & non ſpiritum. Rurſus, quia duæ ſubſtantiæ non ſunt una, neque una duæ, palàm eſt, in ſpiritu ex quo fiunt plures eſſe poſſibilitatem ad plures formas ſeu ad eſſe plures, & actus diverſos actuare hanc potentiam, prout eſt

eſt in uno ſpiritu, & prout eſt in pluribus, &, per conſequens, ſpiritum talem, & faciendos ex eo eſſe compoſitos ex potentiâ & actu, [c] contra naturam ſpiritûs. c θ Pro. 18.

Prop. XV.

Spiritus non ſunt in loco propriè dicto, neque habent ſitum.

[a] Cum enim ſpiritus non habeat in ſeſe quantitatem, a Pro. 13. [b] eſſe autem in loco ſit habere ſuperficiem ſuam conjunctam ſuperficiei corporis ambientis, clarum eſt, ſpiritum non eſſe hoc modo in loco. b α Pro. 18. & 19. [c] Et cùm ſitus in loco ſit propinquitas vel remotio ab alio per mediationem interpoſitorum quantorum, non poſſit autem interponi quantitas niſi in- c Def. 2.

ter quanta, clarum fit, ſpiritum non eſſe remotum ab uno corpore, neque propinquiorem uni quàm alteri, quod erat intentum.

Prop. XVI.

Diſtantia localis non impedit ſpiritum, quin ſit præſens quibuſlibet corporibus, & cognitione & virtute, & operatione.

[a] *Prop.* 8. [a] CUm enim ſpiritus cognoſcat omnia quæ connexa ſunt cum eſſentiâ ipſius, corpora autem aliqua (putà ex quibus orta eſt) connexa ſint
[b] *Prop.* 15. cum Animâ ſeparata. [b] Neque per ſitum habet remotionem ab aliquo, palàm fit, ſpiritum poſſe cognoſcere corpora à ſe invicem diſtantia, &, per conſequens, eſſe præſentem ſecundum

dum cognitionem corporibus quomodocunq; diſtantibus ſi ſint connexa cum eo. [c] Quare cùm virtus effectiva ſpiritûs ſit ex vi cognitionis, ſeu ordinis per ſe ad exiſtentiam, neque habeat ſitum, hoc eſt remotionem ab aliquo corpore, manet non impediri quin habeat virtutem operandi in corpora quomodolibet diſtantia quantum ex diſtantiâ pendet. Quare & poſſibile eſt operationem eſſe ſimultaneam in diſtantiâ quantum eſt ex eâ parte.

[c] *Pro.* 12.

Prop. XVII.

Succeſsio continua non poteſt eſſe in ſpiritu.

CUm enim ſucceſsio continua ſit in infinitum diviſibilis, vel erit ſucceſsio par-

tium Entis permanentis, ſicut in motu locali, vel Entis quod ſit eſſentialiter ſucceſſivum. Manifeſtum autem eſt, ſi ſit partium corporis permanentis ſubjectum ſucceſſionis eſſe corpus vel corpora quanta; [a] cùm diviſibile non poſsit applicari indiviſibili, &c, per conſequens, non eſſe in ſpiritu. Si autem partes ſint Entis eſſentialiter ſucceſſivi, cùm ex eo quòd ſit Ens ſucceſsivum una pars neceſſariò non ſit dum alia eſt; Eſſentia autem includat plures partes, evidens eſt, tale ens non poſſe exiſtere ſed includere contradictionem. Rurſus, cùm duæ partes non poſsint eſſe ſimul in ſubjecto indiviſibili, ſucceſsio, &c, per conſequens, continuitas conſtaret ex indviſibilibus, [b] quod eſt contra naturam ſemper diviſibilis,

a *§Pro.* 17.

b *a Pro.* 10.

viſibilis, cujus partes ſunt diviſibiles ſine termino.

Prop. XVIII.

Operationes intrinſecæ formæ abſtractæ, quantum eſt ex parte ſubjecti, ſunt indiviſibiles.

[a] Cum enim natura ſpiritûs repugnet ſuſceptioni ſucceſsionis continuæ, ſeu ſine termino diviſibilis, clarum eſt, ſucceſsionem operationum vel aliarum qualitatum (ſiqua eſt eis intrinſeca) eſſe compoſitam ex indiviſibilibus, &, per conſequens, unicam ſimul eſſe in ſubjecto, & eam eſſe perfectam, utpote quæ cedat alteri indiviſibili & ſoli extituræ in ſubjecto. Singulæ itaque hæ ſive qualitates ſive operationes intrinſecæ indiviſibiliter afficiunt

a Prop. 17.

unt Animam: Operationes itaque ipſius ſunt indiviſibiles.

Prop. XIX.

Subſtantia corporea non eſt activa in ſpiritum.

a ζ Pro.33. [a] Cum enim omnis actio corporeæ ſubſtantiæ vel ſit diviſio, vel rarefactio, vel condenſatio, aut ex his compoſita, palàm eſt, ſubjectum quod non eſt capax alicujus harum non poſſe eſſe ſubjectum operationis corporis. [b] Cùm itaq; omnes hæ actiones requirant diviſibilitatem infinitam, clarum eſt, ſpiritum non eſſe capacem actionis corporeæ, neque corpus eſſe activum in ſpiritum.

b ζ Prop.8. & 23.

Pro.

Prop. XX.

Operationes intrinſecæ ſpirituum ſunt abſolutè indiviſibiles.

[a] Cum enim ſubſtantia corporea non ſit activa in ſpiritum, manet ſolos ſpiritus agere poſſe in ſpiritum, & hoc non mediante corpore, tunc enim corpus foret immediatum Agens: Quare operatio ſpiritûs, tum ex parte Agentis, tum ex parte patientis, eſt à ſpiritibus, hoc eſt, Entibus indiviſibilibus, &, per conſequens, ipſa indiviſibilis, ſecundum proprietatem cauſarum.

a *Prop.* 19

Prop.

Prop. XXI.

Operationes intrinſecæ ſpirituum neque ſunt longæ neque breves, neque comparabiles in majoritate ſucceſsivis ſine termino diviſibilibus.

a Prop. 20. [a] Cum enim ſint indiviſibiles, clarum eſt, totas ſimul
b Prop. 17. incipere & eſſe perfectas, [b] &, per conſequens, nullam eſſe ſucceſſionem partium per quas aliæ ſint longiores, aliæ breviores. Cúmq; ſucceſſio continua ſit major quia longior, & minor quia brevior, neceſſe autem ſit quæ comparantur ſimul, ſecundum aliquid quod in utroque termino comparationis ſit & utrique commune comparari, evidens ſit, non poſſe operationes has in majoritate & mi-

minoritate comparari cum ſucceſſione continuâ, ſed majoritatem ſeu perfectionem ampliorem quàm habet operatio ſpiritûs ſuper operationem corporis, conſiſtere in eminentiâ ſupra totum genus in quantitate quâlibet.

Prop. XXII.

Spiritus cognoſcit quid ſit ipſi ſummum bonum, & quomodo circa illud ſit gerendus.

[a] CUm enim ſpiritus cognoſcat omnia quæ ſunt connexa ipſi, ſive quibus ipſe ſit connexus, palàm quoque ſit, ſpiritum connexum eſſe iis quæ ſunt bona ipſi, maximè autem ei vel illis quæ conſtituunt ſummum bonum ipſius, & propter rationem Bonitatis, hoc eſt, conveni- a *Prop.* 8.

venientiæ ad ipſum, & propter cauſalitatem finalem; cùm ipſe ſpiritus ſit propter ſummum bonum, tanquam finem immediatum ipſius, manet evidens, ſpiritum cognoſcere quid ſibi ſit ſummum bonum. ſeu optimus æternitatis ſtatus. Et quoniam modus gerendi ſe circa ſummun bonum eſt connexus cum ipſo ſpiritu & ſummo bono ipſius, neceſſe eſt, ut ipſum quoq; cognoſcat; ut eſt propoſitum.

Prop. XXIII.

Spiritus eſt volitivus.

CUm enim de Ente cognoſcitivo, quando ex cognitione operatur extra ſe, dicamus quod velit agere, neque de aliis entibus ſic loquamur, neque

que de ipſo niſi vel operetur, vel operaretur, niſi foret impeditum, clarum eſt, nos per volitionem intelligere ultimam intrinſecam affectionem Entis cognoſcitivi circa ſeu verſùs operationem. [a] Cum itaque ſpiritus ſit Ens cognoſcitivum, [b] & habeat virtutem effectricem, [c] & cognoſcat quomodo ea ſit exercenda, clarum eſt in eo eſſe ultimam quandam affectionem circa ſeu verſùs operationem, ſive ſit cognitio ipſa bonitatis quæ eſt in Agendo, ſive quæcunq; alia affectio virtutis effectricis intrinſeca ipſi ſpiritui, &, per conſequens, eſſe in ſpiritu volitionem quâ ſe gerit circa bona cognita ex vi cognitionis conformiter ad eorum bonitatem. Eſt itaque ſpiritus volitivus.

a *Prop.* 6.
b *Prop.* 12.
c *Prop.* 8.

Prop.

Prop. XXIV.

Spiritus cognoſcit quæcunq; connexa ſunt cum eſſentiâ ſuâ in primo inſtanti exiſtentiæ ſuæ.

a *Prop.*20. [a] CUm enim operationes ſpirituum ſint indiviſibiles, clarum eſt, quòd incipiant eſſe totam ſimul, &, per conſequens, in primo inſtanti ſpiritus ex vi prioris cognitionis eſt diſ-
b *Axio.*1. poſitus ad ſequentem: [b] Et quoniam poſitis cauſis ponitur effectus, eo ipſo habet poſteriorem. Quare, cùm cognitiones ſequentes non pendeant niſi à virtute ſpiritûs & cognitionibus requiſitis, & illæ actu ſint poſitæ, quantum ad cognitionem objectorum connexorum cum eſſentiâ ſpiritûs, ſimul in primo inſtanti cognoſcit omnia con-

connexa cum eſſentiâ ſuâ.

Prop. XXV.

Vehementia volitionis ſpiritûs eſt major vehementiâ volitionis humanæ, quodammodo infinitè ex parte ſcientiarum.

[a] Cum enim ſpiritus cognoſcat omnia quæ pertinent ſeu connectuntur cum ipſo, [b] &, hoc ſimul, [c] Homo autem pauca tantummodo, [d] ſed & cognitio cujuſlibet veritatis connexæ cum alterâ confirmet & fortiorem reddat cognitionem veritatis cum illâ connexæ, palàm eſt, proportionem volitionum ex vi ſcientiarum eſſe ſicut proportionem cognitorum, hoc eſt, ſicut univerſi ad Ens particulare, hoc eſt, quodammodo infinitè; [e] cùm in-

a *Prop.* 8.
b *Prop.* 24.
c *Phan.* 1.
d *Phan.* 2.
e *n Prop.* 26

intellectus ex naturâ ſuâ ſit capax infinitorum ſimul.

Prop. XXVI.

Spiritus, in primo inſtanti ſui eſſe eſt in ultimâ præparatione ad agenda omnia quæ per totam æternitatem eſt acturus ex ſemetipſo.

a Prop. 8. [a] CUm enim cognoſcat per connexionem ad ſubſtantiam ſuam omnia quæ cum eâ connexa ſunt, Agenda autem à ſemetipſo ex neceſſitate connexa ſint cum ipſius ſubſtantia;
b Prop. 24. [b] manet ea ab ipſo cognoſci in primo inſtanti ſuæ exiſtentiæ; & quoniam hujuſmodi cognitiones ſunt inter ſe connexæ, haberi omnes in primo
c Prop. 23. inſtanti exiſtentiæ ſuæ; [c] quare, in eo inſtanti ex neceſſitate quo-

quoque eſt volitio exercendi hujuſmodi operationes in debito tempore, hoc eſt, ultimam diſpoſitionem ad ea omnia agenda.

Prop. XXVII.

Si operatio ſucceſsiva hominis non ſit in minimâ ſui parte æqualis operationi ſpiritûs, etiamſi per durationem quantumlibet creſcat, nunquam erit æqualis operationi ſpiritûs.

[a] Cum enim eminentia operationum ſpiritûs ſupra operationes ſucceſſivas ſit excedentia generis actuum ſpiritûs ſupra genus actuum ſucceſsivorum; actus autem ſucceſsivi quantumcunq; per multiplicationem partium ſuccedentium majoreſcant, tamen nun-

a *Prop.21.*

nunquam excedant ſuum genus, palàm eſt, exceſſum ſemper manere immutatum, & non magis eſſe comparandos in maximâ magnitudine quàm in minimâ, etſi ſi comparentur ad invicem major quantamlibet proportionem ſupra minorem poſsit acquirere ſive acquiſiverit.

Prop. XXVIII.

Operationes mentis in homine, quantumcunq; ſupponantur creſcere, non ſunt comparabiles operationibus formarum ſubſiſtentium.

a θProp.28 [a] Cum enim operationes Hominis ſint actu materiales & ſubjectæ legibus quantitatis & loci; [b]operationes contra ſpirituum ſupra leges loci & quantitatis, patet, toto genere operationes

b Prop. 16.

operationes ſpirituum excedere operationes mentis humanæ, &, per conſequens, etiamſi tota vis naturæ corporeæ conſpiraret ad faciendam unam impreſsionem in mentem humanam, vel ad ſpiritus formandos quibus volitio humana corroboraretur, ſemper actus mentis eſſent materiales & ſubjectæ legibus quantitatis, hoc eſt, in eodem genere, & ratione generis inferiores actibus ſpirituum: ex quo ſequitur non eſſe comparabiles ſed infinitè minùs efficaces & validas; quod erat propoſitum.

Prop. XXIX.

Operationes ſpirituum ex virtutis effectricis ratione excedunt infinitè operationes mentis humanæ.

a Prop. 12. [a] CUm enim vis effectiva, quæ eſt in ſpiritibus, procedat ex ordine eſſentiæ ad exiſtentiam; [b] ordo autem eſſentiæ ad exiſtentiam quem habent ſpiritus comparatus ad ordinem eſſentiæ ad exiſtentiam in corporibus inventus ſit eſſe formalis & per ſe, palàm eſt, eſſe alterius rationis & generis quàm ſit ordo corporis ad exiſtentiam, &, per conſequens, vim quoque effectivam eſſe alterius generis & ſuperiorem. Quare, (ut ſupra deductum eſt) etſi ſub ſuo genere infinitè

b Prop. 5.

infinitè creſcat efficacia corporea ſeu mentis in corpore, non omninò appropinquat, neque comparabilis eſt, efficaciæ ſpiritus ſeu ſubſtantiæ abſtractæ, & proinde inæſtimabilis eſt vehementia operationum ſpirituum ex vi effectricis potentiæ.

Prop. XXIX.

Spiritus in primo inſtanti ſui eſſe cognoſcit primum Ens, & immenſitatem Boni quæ eſt in viſione illius.

[a] Cum enim cognoſcat eſſentiam ſuam, & eam non poſſe exiſtere niſi per cauſam quæ nata ſit res ex nihilo producere, & eam eſſe unicam, & continentem in ſeſe indiviſibiliter totam plenitudinem

a Pr. 6. & 8.

Entis, & plentitudinem Entis eſſe adeo inferioris ordinis ad eam ut ratio Entis non dicatur de utraque in eâdem ſignificatione, & non poſſideri illam niſi per viſionem; clarum eſt ſpiritum in primo ſui eſſe videre incomprehenſibilem quandam immenſitatem Boni eſſe in Viſione primi Entis; quod erat propoſitum.

Prop. XXXI.

Viſio primi Entis eſt ultimus finis, & Beatitudo cujuſlibet ſubſtantiæ ſpiritualis.

a Pha. 2. a Cum enim quò effecta plura, & perfectiùs cognoſcuntur, eò perfectio cauſæ magis penetretur, ſubſtantiæ autem ſpiritales cùm non habeant niſi intellectum, & voluntatem

luntatem ;[b] & voluntas ex ordine naturæ conformiter ad inellectum operetur ; [c] & intellectus ſit cognoſcitivus omnium quæ connexa, ſunt cum exiſtentiâ eſſentiæ ſpiritûs ;[d] & hæc omnia ſint effecta primi Entis, & per conſequens perficiant cognitionem de primo Ente, & reddant viſionem ejus magis amabilem, & æſtimabilem, & tota ordinatio naturæ ſpirituum in his conſiſtat ; palàm eſt, totam diſpoſitionem Naturæ eſſe intrinſecè ordinatam ad hoc ut ſpiritus concupiſcat Viſionem primi Entis, & per conſequens eam adipiſcatur, cùm concupiſcentia hæc ſit naturalis utpote ad quam totus naturæ curſus ſeu ordo tendit. Eſt itaq; Viſio primi Entis ſummum bonum, & finis [e] omnium ſubſtantiarum ſpiritualium.

b *Prop.* 23
c *Prop.* 8.
d *n Pro.* 18.
e *Prop.* 5.

Prop: XXXII.

Subſtantia ſpiritualis, ſi ſit adæquatè ſecundum naturam diſpoſita, eſt beata in primo ſui eſſe.

a Pro.30. & 31. [a] CUm enim in primo ſui eſſe cognoſcat quæ inducunt ad ſummum amorem viſionis ſeu poſſeſſionis primi
b Prop. 23. Entis; [b] & ſi diſpoſita ſit ſecundum naturam, Volitio ipſius ſit conformis cognitioni, habebit in primo inſtanti ſui eſſe ardentiſſimum & plenum amorem Viſionis primi Entis. Quare erit ultimò diſpoſita, quantum eſt ex ſuâ parte ad ipſam operationem Viſionis primi
c n Pro.18 Entis. [c] Cùm itaque communicatio primi Entis non poſſit deficere ex parte ipſius, palàm

eſt,

eſt ipſum effectum Viſionis exiſtere, & ſubſtantiam ſpiritualem eſſe compotem ſuæ Beatitudinis, & finis naturalis; quod erat propoſitum.

STOECHEIDIS K.

Definitiones.

Gubernatorem dicimus qui per alios Agenda dirigit & efficit.

AXIOMATA.

1. *Agens cognoſcitivum agit ex intentione Boni.*

2. *Quod non meretur fieri non meretur ut aliud fiat propter ipſum.*

3. *Si naturæ ordo non habeat media ſufficientia ad ſuos fines, eſt imperſectus.*

4 Illud eſt bonum unicuique quod eſt illi ſecundum naturam.

5. Quod habet partes æquales infinitas eſt infinitum.

PHANERA.

In naturâ unum corrumpitur generetur aliud.

14 STOE-

Digitized by Google

nunquam excedant ſuum genus, palàm eſt, exceſſum ſemper manere immutatum, & non magis eſſe comparandos in maximâ magnitudine quàm in minimâ, etſi ſi comparentur ad invicem major quantamlibet proportionem ſupra minorem poſsit acquirere ſive acquiſiverit.

Prop. XXVIII.

Operationes mentis in homine, quantumcunq; ſupponantur creſcere, non ſunt comparabiles operationibus formarum ſubſiſtentium.

a θProp.28 [a] CUm enim operationes Hominis ſint actu materiales & ſubjectæ legibus quan-
bProp. 16. titatis & loci; [b]operationes contra ſpirituum ſupra leges loci & quantitatis, patet, toto genere operationes

operationes ſpirituum excedere operationes mentis humanæ, &, per conſequens, etiam ſi tota vis naturæ corporeæ conſpiraret ad faciendam unam impreſsionem in mentem humanam, vel ad ſpiritus formandos quibus volitio humana corroboraretur, ſemper actus mentis eſſent materiales & ſubjectæ legibus quantitatis, hoc eſt, in eodem genere, & ratione generis inferiores actibus ſpirituum: ex quo ſequitur non eſſe comparabiles ſed infinitè minùs efficaces & validas; quod erat propoſitum.

Prop.

Prop. XXIX.

Operationes ſpirituum ex virtutis effectricis ratione excedunt infinitè operationes mentis humanæ.

a Prop. 12. [a] Cum enim vis effectiva, quæ eſt in ſpiritibus, procedat ex ordine eſſentiæ ad exiſtentiam; [b] ordo autem eſ-
b Prop. 5. ſentiæ ad exiſtentiam quem habent ſpiritus comparatus ad ordinem eſſentiæ ad exiſtentiam in corporibus inventus ſit eſſe formalis & per ſe, palàm eſt, eſſe alterius rationis & generis quàm ſit ordo corporis ad exiſtentiam, &, per conſequens, vim quoque effectivam eſſe alterius generis & ſuperiorem. Quare, (ut ſupra deductum eſt) etſi ſub ſuo genere infinitè

infinitè creſcat efficacia corporea ſeu mentis in corpore, non omninò appropinquat, neque comparabilis eſt, efficaciæ ſpiritus ſeu ſubſtantiæ abſtractæ, & proinde inæſtimabilis eſt vehementia operationum ſpirituum ex vi effectricis potentiæ.

Prop. XXIX.

Spiritus in primo inſtanti ſui eſſe cognoſcit primum Ens, & immenſitatem Boni quæ eſt in viſione illius.

a CUm enim cognoſcat eſſentiam ſuam, & eam non poſſe exiſtere niſi per cauſam quæ nata ſit res ex nihilo producere, & eam eſſe unicam, & continentem in ſeſe indiviſibiliter totam plentitudinem Entis a *Pr. 6. & 8.*

I

Entis, & plenitudinem Entis eſſe adeo inferioris ordinis ad eam ut ratio Entis non dicatur de utraque in eâdem ſignificatione, & non poſſideri illam niſi per viſionem; clarum eſt ſpiritum in primo ſui eſſe videre incomprehenſibilem quandam immenſitatem Boni eſſe in Viſione primi Entis; quod erat propoſitum.

Prop. XXXI.

Viſio primi Entis eſt ultimus finis, & Beatitudo cujuſlibet ſubſtantiæ ſpiritualis.

a Pha. 2. a Cum enim quò effecta plura, & perfectiùs cognoſcuntur, eò perfectio cauſæ magis penetretur, ſubſtantiæ autem ſpiritales cùm non habeant niſi intellectum, & voluntatem

luntatem; [b] & voluntas ex ordine naturæ conformiter ad inellectum operetur; [c] & intellectus ſit cognoſcitivus omnium quæ connexa, ſunt cum exiſtentiâ eſſentiæ ſpiritûs; [d] & hæc omnia ſint effecta primi Entis, & per conſequens perficiant cognitionem de primo Ente, & reddant viſionem ejus magis amabilem, & æſtimabilem, & tota ordinatio naturæ ſpirituum in his conſiſtat; palàm eſt, totam diſpoſitionem Naturæ eſſe intrinſecè ordinatam ad hoc ut ſpiritus concupiſcat Viſionem primi Entis, & per conſequens eam adipiſcatur, cùm concupiſcentia hæc ſit naturalis utpote ad quam totus naturæ curſus ſeu ordo tendit. Eſt itaq; Viſio primi Entis ſummum bonum, & finis omnium ſubſtantiarum ſpiritualium. [e]

b *Prop.* 23

c *Prop.* 8.

d *n Pro.* 18.

e *Prop.* 5.

Prop: XXXII.

Subſtantia ſpiritualis, ſi ſit adaquatè ſecundum naturam diſpoſita, eſt beata in primo ſui eſſe.

a §Pro.30. & 31. [a] CUm enim in primo ſui eſſe cognoſcat quæ inducunt ad ſummum amorem viſionis ſeu poſſeſſionis primi Entis; [b] & ſi diſpoſita ſit ſecundum naturam, Volitio ipſius
b Prop. 23. ſit conformis cognitioni, habebit in primo inſtanti ſui eſſe ardentiſſimum & plenum amorem Viſionis primi Entis. Quare erit ultimò diſpoſita, quantum eſt ex ſuâ parte ad ipſam operationem Viſionis primi
c n Pro.18 Entis. [c] Cùm itaque communicatio primi Entis non poſſit deficere ex parte ipſius, palàm

eſt,

eſt ipſum effectum Viſionis exiſtere, & ſubſtantiam ſpiritualem eſſe compotem ſuæ Beatitudinis, & finis naturalis; quod erat propoſitum.

4 *Illud eſt bonum unicuique quod eſt illi ſecundum naturam.*

5. *Quod habet partes æquales infinitas eſt infinitum.*

PHANERA.

In nvturâ unum corrumpitur generetur aliud.

STOECHEIDES K.

De Gubernatione Rerum.

Propoſitio I.

Ens primum eſt cognoſcitivum, & volitivum, ſeu operativum ex cognitione.

a 11 Prop. 2. [a] Cum enim Ens primum
b 5 Pro. 14 non ſit quantum, & quod ſequitur, [b] non compoſitum ex actu & poten-
c 11 Def. 3. tiâ, [c] eſt immateriale & ſpiritus;
d 1 Pro. 6. [d] itaq; & cognoſcitivum, & vo-
& 23. litivum; [e] Cúmq; cætera ex-
e 11 Pro. 18. tra ſeſe operetur maximè operativum;

rativum; & quia volitio eſt diſpoſito operantis ex cognitione, eſt operativum ex cognitione.

Prop. II.

Ens primum eſt Gubernator Univerſi ſive Deus.

[a] Cum enim ſpiritus in primo ſui eſſe cognoſcitivus ſit omnium quæ cum ipſo ſunt connexa, [b] &, activus ſeu volitivus omnium operationum quæ ab ipſo ſolo pendent, [c] Ens autem primum ſit æternum, [d] & omnia ab ipſo ſolo pendeant, & fiant connexa cum ipſo, evidens ſit Ens primum præſcire, & prævelle ab omni æternitate quæcunq; futura in æternum, & pariter eſſe operativum eorum, hoc eſt, ponere

a *1 Pro. 8.*
b *1 Pro. 26.*
c *n Prop. 1.*
d *n Pro. 18.*

cauſas omnium agendorum ſuis temporibus, & hoc adæquatè. [c] Quare cùm Gubernatorem dicamus eum qui ex cognitione, & poteſtate per alios agenda dirigit & efficit, Ens primum eſt Gubernator Mundi: Et quia Gubernatorem univerſi ſolemus Deum nominare, Ens primum eſt Deus.

c Def. 1.

Prop. III.

Nihil extra Deum eſt amabile ab ipſo.

[a] CUm enim nihil ſit amabile quod non ſit bonum, neque bonum niſi habitum delectet habentem, & delectare habentem ſit eum perficere, cum delectatio ſit præcipuus actus cognoſcentis, palàm eſt omne bonum eſſe intrinſecè per-

perfectivum cognoſcentis cui eſt bonum, ſed nihil eſt intrinſecè perfectivum Dei, [a] cùm in eo ſit eſſentialiter omnis plenitudo Entis ſeu perfectionis, nihil itaque extra Deum eſt bonum & amabile Deo. [a] Pro. 20.

Prop. IV.

Deus creat cætera propter ipſum met.

[a] Cum enim nihil extra Deum ſit illi amabile, & natum perficere ipſum, clarum eſt, ſi ſolus Deus conſideretur, indifferens eſſe, creata ſint necne: [b] Quare cùm Agens ex cognitione agat ex intentione boni, clarum eſt, Deum in creatione intendere bonum ipſarũ creaturarum, ſeu creare illas, ut ipſis, non ſibi, benè ſit. [a] Prop. 4. [b] Axio. 1.

Prop.

16

Prop. V.

Inter creata, aliqua creantur propter ſe; alia verò propter illa.

a *Prop. 4.* a Cum enim Deus producat creaturas propter ipſas; b *Axio. 2.* b &, quod non meretur fieri, propter ſe, non mereatur ut aliud fiat propter ipſum; clarum eſt, aliquid vel aliqua facta eſſe proper ſe, & non omnia propter alia principaliter, Cúmq; rurſus evidens ſit, non ſingula facta eſſe principaliter propter ſemetipſa, c *Phi. 1.* c cùm Naturæ ordo habeat ut unum corrumpatur ad generandum aliud, palàm eſt aliqua propter ſemetipſa eſſe creata, alia verò propter ipſa.

Prop.

Prop. VI.

Ens cognoſcitivum, quod agit non ſecundum dictamen intellectûs videntis quid ſit agendum, habet in ſeſe principium quod natum eſt eſſe oppoſitum rationi.

[a] CUm enim Enti cognſcitivo, ut tali, virtus agendi ſit cognitio, non poteſt agere adverſus cognitionem ſuam, niſi moveatur à cauſâ fortiori quàm ſit ipſa cognitio in ipſo, quæque impediat efficaciam cognitionis: ſed quod impedit operationem alicujus cauſæ facit operationem incompoſſibilem cum operatione cauſæ impeditæ, & ubi operationes ſunt oppoſitæ, etiam principia ſunt oppoſita, ergo principium im- a iPrt.12.

dictamen intellectus, ſed cùm non agat creaturas propter ſe, ſed ut ipſis benè ſit, ſemper facit quod facit ex purâ intentione ut illis optimè ſit. Cùm itaque tunc optimum ſit creaturis, quando totâ univerſitate rerum conſideratâ optimum eſt quod ſit, ſemper Deus operatur quod eſt optimum univerſo.

Prop. VIII.

Quoties Deus operatur in particularem creaturam facit quod eſt optimum illi, niſi officiat potiori bono.

CUm enim univerſitas creaturarum confletur exſingul, optimè eſt toti univerſo, cum ſingulis quàm optimè, ſit quantum poſſibile eſt;

quando

quando autem ſitus creaturæ inter cæteras non permittit, ut quàm optimè ſic huic niſi deterius ſit alteri, cujus bonum eſt majus bonum univerſi, clarum eſt, ex intentione agentis, quod eſt optimum univerſitati, faciendum eſſe minùs boni particulari ut univerſo meliùs ſit. Niſi autē bonum prælatum faciat eſſe melius univerſo, melius foret univerſo ut particulari prætermiſſum bonum datum fuiſſet, in paritate enim nulla eſt actio.

Prop.

Prop. IX.

Quod eſt creatum propter ſe, eſt imperibile ſecundum præſentem ordinem cauſarum.

[a] CUm enim bonum unicuique ſit quod eſt ſecundum naturam ipſius, [b] & Deus faciat optimum creaturæ particulari ſi non obſtet majus bonum, & quod creatur propter ſe, recipiat eſſe propter ſe, clarum eſt eſſe ſecundum naturam talis creaturæ abſtrahendo ab extrinſecis, habere eſſe ex meritis ſuis, hoc eſt quia eſt talis naturæ, itaque quamdiu eſt talis naturæ. [c] Sed imperfecta foret natura ſi non ad ſuos fines haberet ſufficientia media, tale itaque Ens ſemper conſervabitur, ſeu eſt ſimpliciter

a Axio.3.
b Prop. 8.
c Axi. 2.

ter

tur nullum corpus eſſe propter ſe creabile.

Prop. XI.

Motus ab indiviſibile ſignato non poteſt extendi in infinitum.

ASſignato enim indiviſibili putà B, ſi motus in infinitum progrediatur erit diviſibilis in infinitas partes æquales, ſi eni m partes æquales non ſint niſi finitæ non conſtituent totum infinitum. Si verò ſint partes æquales infinitæ & extituræ, aliqua pars exiſtet quæ per infinitas, partes æquales diſtabit ab æquali parte incipiente in ſigno B. Quare infinitæ partes æquales claudentur inter ſignum B. & illam partem, & exiſtente illâ parte finitus erit motus quidam ex infinitis

finitis

a *Axio.* 5. finitis partibus æqualibus,[a] ſeu motus infinitus.

Prop. XII.

Univerſum corporeum conſiſtens ex corporibus, & eorum motibus non fuit creatum propter ſe.

a *Prop.* 11. & 10. b *Prop.* 9.

[a] Cum enim & motus interituri ſint, & ipſa corpora interibilia,[b] &, quod eſt peribile non poſſit creari propter ſe, palàm eſt, mundum viſibilem, ſive corpora ſola ſignificet, ſive cum ſuis motibus, non eſſe creabilem, & per conſequens neq; creatum propter ſemetipſum.

Prop.

Prop. XIII.

Finis univerſi corporei ſunt Animæ ſeparatæ ex corporibus emergentes & cauſatæ.

[a] CUm enim neque partes corporaæ Mundi ſolæ; [b] neque motus ipſorum ſint creabiles propter ſe, & per conſequens non ſint propter ſe, ſit eſſe creatas propter aliud, & quod ſequitur habere ulteriorem finem propter quem ſint. Quare cùm Entia creata vel ſint corpora vel ſpiritus, finis univerſi corporei erit aliquod genus ſpirituum. Cúm itaq; neceſſe ſit ſpiritus vel pendere à corporibus antequàm ſint actu, vel nunquam pendere à corporibus, [c] cùm corpus non poſſit agere in ſpiritum actu exiſtentem,

a Prop.10.
b Prop.12.
c 1 Pro.19.

tem, patet, ſiqui ſunt ſpiritus immediatè, & ſine concurſu corporum à Deo conditi, Mundum non eſſe conditum propter eos, cùm non habeat rationem medii, & utilis reſpectu eorum. Conſequens itaque eſt Mundum factum eſſe propter ſpiritus è corporibus emergentes, & eſſe accipientes per illorum auxilium, cùm ipſæ ſint propter ſe utpote æviternæ & imperibiles, & corpora propter hujuſmodi ſpiritus non propter alios.

Prop. XIV.

Deus creavit cætera propter ſemetipſum.

a Prop. 31. [a] CUm enim Beatitudo, ſeu finis ultimus ſpirituum ſit videre Deum, hoc eſt conjungi illi-

illi, & frui illo, palàm eſt eos à Deo condi ad ipſo fruendũ, hoc eſt ut ipſe ſit finis eorum, & illi propter eum ut finem.[b] Cúmq; rurſus univerſitas corporum facta ſit propter ſpiritus, & finem eorum, ſeu ut perducant eos ad Deum, clarum eſt etiam eos ultimatè factos eſſe propter Deum. Creavit itaq; Deus cuncta propter ſemetipſum tanquam rerum creatarum finem. Et quoniam videntes Deum eo ipſo laudem, & gloriam dent nomini ipſius, etiam propter gloriam ſuam omnia creavit Deus,

[b] Pro. 13.

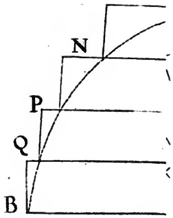
Prop.

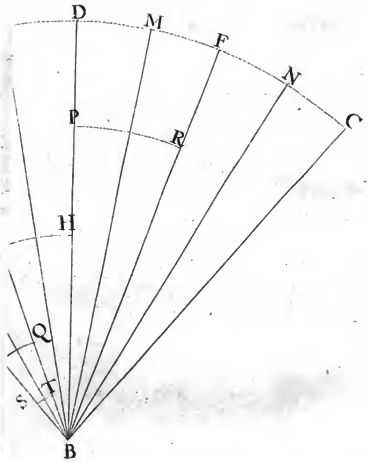
Prop. XV.

Mundus ſeu Univerſum corporeum eſt inſtrumentum Creatoris ad educandas mentes incorporatas ad Beatitudinem.

a *Prop.* 13. [a] CUm enim finis mundi, & creationis ipſius ſint Animæ ſeparetæ ex corporibus
b *ſPro.*31. emergentes, [b] & finis earum ſit
c *ι Pro.*32. videre Deum, [c] &, ſi ſint adæquatè ſecundum naturam diſpoſitæ, hoc habeant in primo
d θ *Pro.* 32 eſſe ſeparationis, [d] &, quod habent in primo eſſe ſequatur ex iis quæ geſta ſunt in corpore, clarum eſt, finem Mundi eſſe perficere animalia virtute ſpiritualia, ſicut in primo inſtanti ſeparatationis Animæ eorum ſint Beatæ; & per conſequens mo-

Fig. 1

Google

motus qui ſunt forma mundi, ſunt ejuſmodi ut partim talia Animalia faciant habere corpora apta ad actus Animæ ſeu cognitiones, partim ut cognitiones, & affectus introducant quibus Animalia ſecundum mentem diſponantur ad Beatitudinem, ſeu Viſionem Beatificam.

Prop. XVI.

Mentes incorporatæ pleraque ad Beatitudinem perveniunt.

[a] Cum enim inſtrumentum [a] fit propter actionem ſeu effectum propter quem fit, inſtrumentum illud eſt ſubſtantialiter malum quòd ſubſtantiam ſui effectûs non eſt natum perficere. Quare, cùm Mundus ſit inſtrumentum ad perducendas

[a] *Axio.4.*

das mentes incorporatas ad Beatitudinem, niſi hoc efficiat, erit ſubſtantialiter malus; ſubſtantia autem Beatificandi genus humanum clarè eſt, ut tot particulares Animæ beatificentur ut quæ deficiant non ſint ſufficientes ad partem conſiderabilem totius multitudinis conſtituendam. Quare, neque integer, id eſt, finitus jam mundus, erit inſtrumentum ſubſtantialiter bonum, niſi pleraque animalia virtute ſpiritualia ad
b Pro. 1. Beatitudinem pertingant. [b] Sed cùm Deus ſit univerſaliter cognoſcitivus, & perfectus ſeu
c Prop. 4. bonus, [c] & quæ facit propter bonum creaturarum agat, clarum eſt, illum nihil, nedum Mundum, hoc eſt, adeò ingentem terminum operationis ſuæ feciſſe ſubſtantialiter malum. Eſt itaq; Mundus ſubſtantiali-

ter

ter bonus, & pleræq; mentes incoporatæ ad Beatudinem pertingunt.

Prop. XVII.

Deus gubernat Mundum per Intelligentias ſeu Angelos.

[a] CUm enim quodcunque corpus vel quot cunque corpora, ſive in quiete ſive in motu poſita, non poſſint incipere vel continuare motum ſine extrinſeco Agente, [b] ſed neque corpus extrinſecum poſſit ea movere niſi ipſum etiam moveatur, fit neceſſarium eſſe Agens incorporeum ad hoc ut univerſum corporeum incipiat, & proſequatur motus ſuos. Sed hoc Agens incorporeum neque eſt Deus, [c] qui nihil operatur niſi exiſtentiam, & conſe-

a βPro.3. & 4.
b βPro.26.
c αPro.26.

quentia ad ipſam ex vi ipſius exiſtentiæ : Neque Anima ſeparata quæ non poteſt exiſtere niſi poſt inceptum motum univerſi ; Debet itaq; eſſe ſpiritus aliquis à corporibus independens. Sed tales ſpiritus dicimus Intelligentias vel Angelos; At dare & continuare motus qui in mundo ſunt eſt gubernare mundum. Deus ergò gubernat mundum, per Intelligentias ſeu Angelos.

Prop. XVIII.

Natura Angelica eſt integrè creata.

a 1 Pro. 3. [a] CUm enim Intelligentia ſit creatura ſpiritualis, [b] eſt
b Prop. 9. imperibilis, & ex meritis ſuis digna exiſtere ſeu propter ſe
c n Pro. 23 creabilis ; [c] Quare, cùm Deus ſit

ſit paratus infundere eſſe ſi à parte creaturæ non ſit defectus, quælibet Intelligentia poſſibilis erit actu creata, hoc eſt, tota natura Angelica in omnibus ſuis ſuppoſitis, ſeu integrè eſt creata.

Prop. XIX.

Deus ad rectam gubernationem Mundi non indiget aliis inſtrumentis quàm Intelligentiis, & corporibus.

[a] Cum enim hæ Intelligentiæ primos motus efficiant, palàm eſt eſſe activas circa corpora,[b] & quoniam efficacia earum eſt ſuperioris rationis ad efficaciam corporum, conſequens eſt, intelligentias poſſe per corpora agere quicquid per ea agi natum eſt.

a Prop. 17.

b 1 Pro. 12.

81 Pro.25.c Cúmq; rurſus intelligentiæ in primo ſui eſſe intelligant omnia quæ connexionem cum ipſis habeant. &, per conſequens, quid ſibi ſit agendum in totâ
d1 Pro.26. æternitate,[d] ſintq; in ultimâ diſpoſitione illud agendi in debitis circumſtantiis, palàm eſt, poſitis intelligentiis, & corporibus in quæ & per quæ agant, non requiri alia inſtrumenta ad quamlibet, hoc eſt, optimam adminiſtrationem mundi. Deus itaq; &c.

Prop. XX.

Intelligentiæ nonnunquam immutant ordinem purorum corporum.

CUm enim clarum ſit pura corpora ex primo ſitu, & motu in creatione collatis conſequentiam

ſequentiam quandam motuum & effectuum trahere, ut ſi nihil extrinſecus adveniret nullus effectus non foret viſus in ipſis principiis primò poſitis, hunc ordinem dicimus purorum corporum. ᵃ Sed quia Animalia; virtute ſpiritualia ſunt finis Mundi, ᵇ & finis eorum Viſio Dei in futurâ vitâ ex hujus vitæ actibus conſequenda, ᶜ & eorum pleraque ſint ad Beatitudinem perducenda, d & ſecundum naturam ſit ut purè miniſterialia adaptentur ad ea quæ habent rationem finis; concluſum eſt, ſi bona gubernatio Animalium virtute ſpiritualium hoc requirat, mutandum eſſe ordinem purorum corporum. Quare, cùm evidens ſit, genus humanum non poſſe connaturaliter perduci ad Beatitudinem, niſi univerſalis quæ-

a *Pro.* 15.
b *Pro.* 31, & 32.
c *Prop.* 16.
d 8 *Axi.* 3.

Prop. XXI.

Deus in gubernatione Mundi nihil immeditatè, & ſpecialiter agit.

[a] CUm enim Deus per creationem, & conſervationem infundat intelligentiis, & cognitionem quid ſit agendum ad rectam mundi gubernationem, & volitionem id perficiendi: [b] Et intelligentiæ immiſſo motu primo in corpora univerſalem curſum naturæ faciant, [c] & quando opus eſt ad neceſſitatem Animalium virtute ſpiritualium eundem ordinem immutent, & nihil præterea requiratur ad rectam gubernationem Mundi, palàm eſt, Deo nihil reliquum eſſe præter creationem & conſervationem,

a 1 Pro. 25. & 26.

b Prop. 17.

c Pro. 20

hoc eſt nihil omnino de gubernatione, ſed eam integrè commiſſam eſſe creaturis nôn erraturis à legibus divinis in creatione ipſis inditis.

FINIS.